

การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

๗

นางสาวนิรมล ตูจินดา

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

2549

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วัน เดือน ปี 17 ต.ค. 2550

เลขทะเบียน 00210355

ลายมือหนังสือ

370.11/1
14.45.0
01.24

**A STUDY ON CONDITION ACTIVITY ARRANGEMENT PROMOTING MORALITY TAKE THE LEAD
OF THE KNOWLEDGE FOR PHILOSOPHY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY
AS VIEWED OF STUDENTS IN KAHABANGPEE SCHOOL OF SAMUTPRAKARN
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

MISS NIRAMOL TOOCHINDA

**This research is a part of the study under the curriculum of
Master of Education Administration Program
2006**

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ภาคินพนธ์ การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2

โดย นางสาวนิรมล ตูจินดา

สาขา การบริหารการศึกษา

ประธานกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์

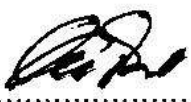
กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์เศก ประกอบผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อนุมัติให้ภาคินพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณะกรรมการสอบภาคินพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรายุทธิ์ เศรษฐาจร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนวย เศรษฐ์ศรี)

.....กรรมการและเลขานุการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประกาศคุณูปการ

ภาคินพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จด้วยดีจากความกรุณาอนุเคราะห์ ช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจากท่าน รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์ ประธานกรรมการควบคุมภาคินพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์เศเรศ ประกอบผล กรรมการควบคุมภาคินพนธ์ ดร.นิวัติ น้อยมณี และอาจารย์ณรงค์ชนธ์ เรือนทอง ที่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ฐิพ อ่อนโคกสูง ดร.จิตชัย สนั่นเสียง และ นางสาวทัศนีย์ เขี่ยมผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามในการวิจัยจนแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบภาคินพนธ์ทุกท่านที่กรุณาในการสอบภาคินพนธ์ในครั้งนี้ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณนายสุรินทร์ สนเปี่ยม ผู้อำนวยการโรงเรียนเอี่ยมสุรีย์ (อนุบาลเมืองสมุทรปราการ) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่กรุณาให้ความสะดวกต่อการเก็บข้อมูล เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและคณะครู อาจารย์ทุกท่านของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ที่กรุณาอำนวยความสะดวก ด้านการเก็บข้อมูลของการจัดทำภาคินพนธ์ครั้งนี้ และขอขอบพระคุณครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เจ้าของผลงานที่ผู้วิจัยได้ใช้ประกอบในการทำภาคินพนธ์ครั้งนี้

ผู้วิจัยขอโน้มจิตอธิษฐานคุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากภาคินพนธ์เล่มนี้ เป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้คุณธรรม นำแสงสว่างแห่งชีวิตสืบไป

นิรมล ตูจินดา

นิรมล ตูจินดา. (2549). การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี. ภาคนิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. คณะกรรมการควบคุม รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์เศศ ประกอบผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 235 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิชนิดที่เป็นสัดส่วนจากประชากรจำนวน 571 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ตามขอบข่ายของเนื้อหาใน 5 ด้าน คือ

1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต
2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวเศรษฐกิจพอเพียง
4. รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) โดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของแต่ละด้านตามลำดับ พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.49) การวางแผนรายจ่าย รายได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.56) การอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.571) รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.59) และวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.47)

NIRAMOL TOOCHINDA, (2006). A STUDY ON CONDITION ACTIVITY ARRANGEMENT PROMOTING MORALITY TAKE THE LEAD OF THE KNOWLEDGE FOR PHILOSOPHY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY AS VIEWED OF STUDENTS IN KAHABANGPEE SCHOOL THE OFFICE OF SAMUTPRAKARN EDUCATIONAL SERVICE AREA 2 : INSTITUTE BANSOMDEJCHAOPRAYA RAJABHAT UNIVERSITY. ADVISOR COMMITTEE : VICE PROF. MANEE HAMTHANON, ASST. PROF. DR. SAKCARED PRAGOBPOL

This purpose of the survey were to investigate the level viewed of students in activity arrangement promoting morality and integrity for philosophy of the sufficiency economy. The sample of this research were the second level student (Prathomsuksa 4 – 6) of Kahabangpee school in the year 2006, Stratified random sampling was to select to 235 students as sample of the study from the population of 571 students.

The research instrument was a questionnaire of activity arrangement promoting morality and integrity for Philosophy of the sufficiency economy. It had a Cronbach alpha of 0.94 and containing 5 areas for the following

- 1) Use of the principle sufficiency economy in life.
- 2) Planning expenditure and income of principle sufficiency economy.
- 3) Preservation of the Know-how developed by the local wisdom follow apply sufficiency economy.
- 4) Can administration and management property follow apply sufficiency economy.
- 5) Analyze King's Edicts and royal duties by the King express the morality couse to one self.

Statistical analysis was performed in terms of percentage, arithmetic mean and standard deviation (S.D.)

The results were the followings : The activity arrangement promoting morality and integrity for Philosophy of the sufficiency economy as viewed of the second level student (Prathomsuksa 4 – 6) in Kahabangpee school was found at high level ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.47) and the examination reach item was found at high level too , as for instance Use of

the principle sufficiency economy in life ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.49). Planning expenditure and income of principle sufficiency economy ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.56). Preservation of the Know-how developed by the local wisdom follow apply sufficiency economy ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.57). Can administration and management property follow apply sufficiency economy ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.59). Analyze King's Edicts and royal duties by the King express the morality cause to one self ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.47).

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ	๑
สารบัญตาราง	๑
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม และเศรษฐกิจพอเพียง.....	10
แนวคิดทฤษฎีของการพัฒนาการทางคุณธรรมสู่การเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง.....	17
กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้สู่นักเรียน.....	28
โรงเรียนแคหะบางพลี (10 ปี สปช.)	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ตอนที่ 1.....	58
ตอนที่ 2.....	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผลการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	87
หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	88
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหา คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	94
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย.....	101

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	58
2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม.....	59
3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้านการใช้ หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต.....	61
4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้าน การวางแผนรายจ่าย รายได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง.....	63
5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้าน การอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	65
6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ด้านรู้จักบริหาร จัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง.....	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้าน วิเคราะห์พระราชดำรัสพระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็น แนวปฏิบัติแห่งตน.....
	69

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดในการทำวิจัย	9
2	แสดงโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก ประชาชนในอดีตมีชีวิตอยู่กับครอบครัว มีพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นรากฐานของทัศนคติ และค่านิยมในการดำรงชีวิต ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่การเพิ่มของประชากร ประกอบภาวะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้ประชาชนหันมานิยมความเจริญทางด้านวัตถุมากขึ้น ละเลยด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยขาดความตระหนักว่าคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก ในการกำหนดความสงบสุขสังคม (สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ, 2542 : 2)

จากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล โดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วแต่ประการเดียวทำให้บุคคลและสังคมรวมทั้งโครงสร้างและกลไกบริหาร และการจัดการต่าง ๆ ปรับตัวตามไม่ทัน เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุ กับการพัฒนาทางจิตใจ โดยเฉพาะเมื่อเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับวัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งส่งผลกับประเทศที่ยังขาดการเตรียมความพร้อมที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นส่วนซึ่งสร้างปัญหาทั้งระบบให้กับสังคมไทย ซึ่งถูกกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยมและวัฒนธรรมการบริโภค ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระทั่งคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน จนเป็นปัญหาทางจิตวิทยาสังคมอย่างน่าเป็นห่วง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 30)

จากผลการวิจัยของสมพงษ์ จิตระดับ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าเยาวชนไทยในปัจจุบันนี้มี “ลักษณะโทษ” หลายประการ เช่น ดิตยาเสพติด ก้าวร้าวรุนแรง หมกมุ่นในกามารมณ์ มีแนวโน้มก่ออาชญากรรม หลงติดในวัตถุ เห็นแก่ตัว ไม่เชื่อเรื่องส่วนรวม ไม่มีศาสนาและวัฒนธรรม เครียด หาคความสำเร็จโดยไม่เลือกวิธีการ ชอบเล่นการพนัน ทำงานหนักไม่เป็น (ไทยรัฐ, 2548 : 3)

ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากในการกำหนดความสงบสุขของสังคม เนื่องจากหากคนในสังคมมีความบกพร่องทางด้านจิตใจ ขาดคุณธรรม จริยธรรมแล้ว แม้สังคมนั้นจะมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ก็ย่อมจะหาค่าความสุข และเกิดการพัฒนาไปได้อย่างไร ท่านพุทธทาสภิกขุเป็นผู้หนึ่งที่ได้พิจารณาเห็นเหตุการณ์ แล้วกล่าวย้ำเตือนเสมอว่า “ถ้าศีลธรรมไม่กลับมาโลกาพินาศ” ศีลธรรม ในที่นี้หมายความว่า คุณธรรมจริยธรรมนั่นเอง ไทยเป็น

ประเทศหนึ่งที่มีปัญหาหลายอย่างทางสังคม ซึ่งมีต้นเหตุมาจากคนในชาติยังไม่ได้รับการศึกษาที่ดี และบกพร่องทางคุณธรรมจริยธรรม ทำให้คนจำนวนมากไม่มีเหตุผล ขาดระเบียบ ขาดความรักสามัคคี และยังมีการเบียดเบียน ทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก แม้มีการกระตุ้นเตือนอยู่ตลอดเวลา แต่คนก็ไม่มีการตระหนักเท่าที่ควร นอกจากนั้นคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องของนามธรรมที่แก้ไขและพัฒนาได้ยาก ต้องใช้เวลาและกระทำอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการศึกษาด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของชาติ ในการปฏิรูปการศึกษาจึงเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและนำลงสู่การปฏิบัติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาลำหรับคนไทย โดยกำหนดได้ในมาตรา 81 ว่ารัฐจะต้องการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540 : 16) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 5)

การจัดการศึกษานอกจาก มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้แล้ว จะต้องมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีอีกด้วย ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ทรงตรัสไว้ว่า นอกจากการศึกษาจะสอนให้คนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมืองให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และให้ความดีเป็นปัจจัย เพื่อประดับประดาความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกที่อันวยผลประโยชน์อันพึงประสงค์ (ตีปพนธ์ เกตุทัต และคณะ, 2542 : ข)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ต่างพยายามที่จะฝึกฝนอบรมจิตใจของเยาวชนให้รู้ผิดชอบชั่วดีมากขึ้น โดยหลายฝ่ายหวังว่าการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนจะเป็นเสมือนสายพานที่คอยเหนี่ยวรั้งและจุดดิ่งให้เด็ก ได้มีสภาพจิตใจที่เข้าถึงคุณงามความดีของชีวิต (สุมน อมรวิวัฒน์, 2526 : 47) เช่นเดียวกันกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดมาตรการในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ไว้ข้อหนึ่งว่าเร่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ทุกระดับโดยจัดให้เป็นวิชาเฉพาะที่ต้องสอนโดยการปฏิบัติ และสอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมทุกประเภท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 7) โดยมีสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นหน่วยงานให้การศึกษาเพื่อพัฒนาโดยตรง ซึ่งการศึกษาในประเทศไทยแบ่งเป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยในแต่ละระดับต่างมีหน่วยงานรับผิดชอบ

ในการจัดการศึกษาและมีความแตกต่างกันออกไปโดยทั่วไปเมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาที่มีครอบคลุมไปทั่วประเทศ มีการจัดการศึกษาในทุกท้องที่ และเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการให้กับประชาชนทุกคนก็คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา ฉะนั้นจึงถือได้ว่าการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง (สมเกียรติ พานอก, 2539 : 3) และเมื่อมีการพิจารณาคณะลักษณะของผู้เข้ารับการศึกษาในแต่ละระดับจะเห็นว่านักเรียนประถมศึกษาเป็นผู้มีสภาพเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการวางรากฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 12)

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยส่วนใหญ่ จะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบาย สนับสนุน กำกับและติดตาม ให้งานปฏิบัติงานสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 โดยเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ที่กำหนดให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งมี 6 ตัวบ่งชี้ คือ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549 : 11)

1. ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ

2. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

3. ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที

4. ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ เพื่อส่วนรวม..

5. ผู้เรียนมีความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

6. ผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้

ซึ่งความเป็นไทย

ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) อย่างสมบูรณ์ ดังนี้

1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต

2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนว

ปฏิบัติแห่งตน

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.) พบว่านักเรียนมีจำนวนมาก อยู่ในสภาพแวดล้อมในชุมชนแออัด ครอบครัวพ่อแม่หย่าร้าง ชีวิตครอบครัวไม่มั่นคง ผู้ปกครองมีการเปลี่ยน นักเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ทำให้เกิดปัญหาขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการ เช่น มีความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น (แผนกลยุทธ์ ปี 2546 - 2549 โรงเรียนเคหะบางพลี)

ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งทางโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอน โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจัดกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนปฏิบัติการประจำปี 2549 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไว้อย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนโดยตรง ด้วยการสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพที่สมดุล และสมบูรณ์ให้แก่เด็ก โดยใช้กิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ปลูกฝังให้นักเรียนได้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น มีวินัย เสียสละ กตัญญู กตเวที สามัคคี ซื่อสัตย์ ฯลฯ (กรมวิชาการ, 2540 : 5) อันเป็นการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพที่ดีในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ไว้ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม (กรมวิชาการ, 2544 : 9)

โดยเฉพาะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นเศรษฐกิจที่เพียงพอกับตัวเอง ทำให้อยู่ได้ไม่เดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มี อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน และขยายไปจนตามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ วิธีการเช่นนี้จะดึงศักยภาพของประชากรออกมาสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกับ "จิตวิญญาณ" คือ "คุณค่า" มากกว่า "มูลค่า" (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549) จักสามารถนำมาแก้ปัญหาพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2549 ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาจัดเป็นมาตรฐานหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนทุกคน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบว่า มีผลการวิจัยเกี่ยวกับรายละเอียดการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงให้กับ

นักเรียนของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) มาก่อน จึงเกิดประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) เป็นอย่างไร โดยการศึกษาจากความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนขณะนี้ จากผลการวิจัยของ สมพงษ์ จิตระดับ พบว่าเยาวชนไทยปัจจุบันมี “ลักษณะโทษ” หลายประการได้กล่าวมาแล้ว จึงทำการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียน เพื่อวางรากฐานการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 571 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 235 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของนักเรียนประกอบด้วย

2.1 เพศ อายุ และระดับชั้นเรียนช่วงชั้นที่ 2 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรตาม

2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

3. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา

2549 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549

- 3.1 การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต
- 3.2 การวางแผนรายได้ รายจ่าย ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.3 การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.4 รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.5 วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็น

แนวแห่งตน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในโรงเรียนเคหะบางพลี
(10 ปี สปข.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เพื่อเป็นสารสนเทศให้แก่ทาง
โรงเรียนนำไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาทางการศึกษาให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด และเพื่อเป็นแนวทางให้ข้อเสนอแนะในการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี
(10 ปี สปข.)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำคำศัพท์กำหนดความหมาย เพื่อการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติหรือการกระทำทั้งกาย วาจา ใจ ที่ดีงามอัน
เป็นที่ยอมรับของสังคมรวมทั้งกฎเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติอันเป็นแนวทางในการ
ปฏิบัติต่อเนื่อง ต่อผู้อื่น ต่อสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน หมายถึง การดำเนิน
กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับ
นักเรียน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต ได้แก่
 - 1.1 กิจกรรมการกำหนดข้อตกลง ระเบียบห้องเรียน
 - 1.2 กิจกรรมกลุ่มสี ในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน

- 1.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- 1.4 กิจกรรมธนาคารความดี
- 1.5 กิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน
2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่
 - 2.1 กิจกรรมเงินทองของมีค่า
 - 2.2 กิจกรรมออมทรัพย์
 - 2.3 กิจกรรมตลาดนัดเมตตา
 - 2.4 กิจกรรมรีไซเคิล
 - 2.5 กิจกรรมหารายได้พิเศษ
3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่
 - 3.1 กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 3.2 กิจกรรมร่วมรณรงค์ เผยแพร่ สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน
 - 3.3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย
 - 3.4 กิจกรรมสร้างสำนึกจิตสาธารณะ
 - 3.5 กิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด
4. รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่
 - 4.1 กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน
 - 4.2 กิจกรรมสาธารณะกุศลของโรงเรียนและชุมชน
 - 4.3 กิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ
 - 4.4 กิจกรรมรู้ใช้ รู้จ่าย
 - 4.5 กิจกรรมบัญชีรายรับ รายจ่าย เงินออม
5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน ได้แก่
 - 5.1 กิจกรรมโครงการด้านพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - 5.2 กิจกรรมพิธีการวันสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - 5.3 กิจกรรมยุวทูตน้อย เผยแพร่แนวพระราชดำรัส
 - 5.4 กิจกรรมปณิธานใจเพื่อในหลวง
 - 5.5 กิจกรรมตามรอยพระยุคลบาท

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้น ซึ่งวัดได้จากคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในโรงเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ปีการศึกษา 2549

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 ของนักเรียน โดยอาศัยแนวคิด 2 ประการ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน โดยอาศัยแนวคิดของจิตรา ทองเกิด (2542 : 30) และอรุณ เสนาะคำ (2548 : 130 – 132) ซึ่งที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัดตามธรรมชาติอันแท้จริงกิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมนักเรียนให้รู้จักปรับตัวตนเอง ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบอบประชาธิปไตย เป็นการสร้างประสบการณ์ตามความแตกต่างของนักเรียน เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และพัฒนานุคลิกภาพอันพึงประสงค์

2. แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับนักเรียนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 ได้กำหนดมาตรฐานแก่ผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 2 ไว้ 5 ด้าน

- 2.1 การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต

- 2.2 การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

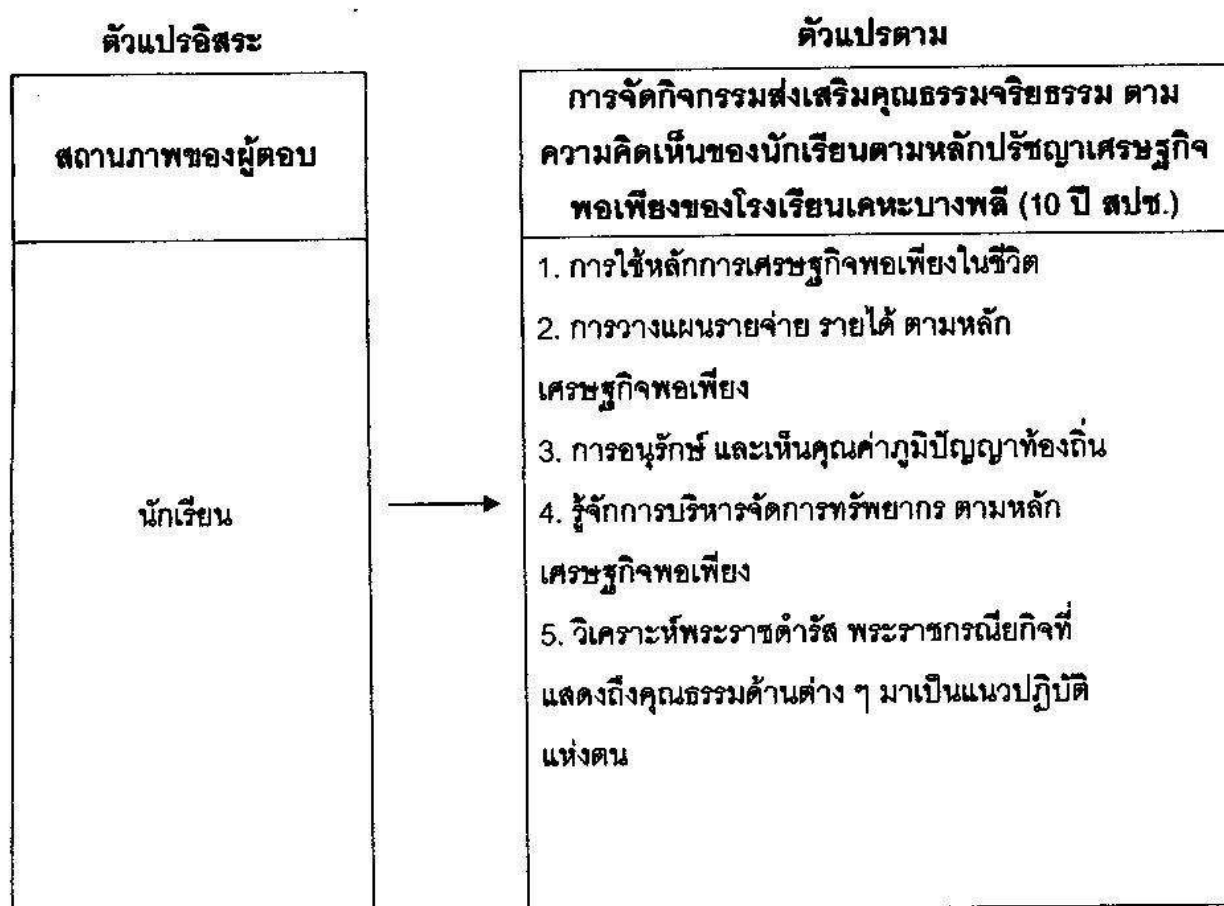
- 2.3 การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นแนวเศรษฐกิจพอเพียง

- 2.4 รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- 2.5 วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็น

แนวปฏิบัติของตน

ซึ่งในการศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ วิธี และกิจกรรมในหลักสูตร ควรให้มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ และเกิดสำนึกถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อสังคม ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม และเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดทฤษฎีของการพัฒนาการทางคุณธรรมสู่การเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง
3. กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้สู่นักเรียน
4. โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม และเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม สามารถแยกออกเป็น 2 คำ คือ ความหมายของคุณธรรม และจริยธรรม ดังนี้

ความหมายของคุณธรรม

คำว่า คุณธรรม นั้น มีผู้ให้ความหมายไว้ในทัศนะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 253) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

คุณธรรม เป็นการสมาสคำว่า คุณ กับ ธรรม เข้าด้วยกัน ซึ่ง คุณ หมายถึง มีค่า มีความดี และธรรม หมายถึง ความประพฤติ คุณธรรม หมายถึง ความประพฤติในสิ่งที่ดีที่มีค่า ประพฤติแต่คุณงามความดี

พระเทพวิสุทธิโมลี (2529 : 90) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดี โดยส่วนตัวเป็นที่ยึด หรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพหรือสันติสุขของมนุษย์

สุพล วังสินธ์ (2534 : 19) สรุปว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติภายในใด ๆ ก็ตามที่เป็นคุณไม่เป็นโทษเกิดขึ้น เพราะจิตรู้ความจริงความดีความงาม

ฉลอง มาปรีดา (2537 : 37) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่อยู่ในจิตใจของบุคคล ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญู ความพากเพียร ความเห็นอกเห็นใจ ความละเอียดต่อความชั่ว และความกล้าที่จะทำความดี สิ่งเหล่านี้ต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับจิตใจของบุคคลให้คงอยู่ตลอดไป เมื่อไม่มีศีลธรรมประจำใจ จึงกลายเป็นคนแข็งกระด้าง หยาบคาย หรือก้าวร้าว ไร้มนุษยธรรมแม้จะเป็นคนฉลาดบริหารงานเก่ง แต่เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542 : 6) กล่าวว่า คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคล ซึ่งอุปนิสัยอันดีงามนี้ได้จากความเพียรพยายามที่จะประพฤติจนกลายเป็นสิ่งเคยชิน คุณธรรมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ เพราะการกระทำหน้าที่จนเป็นนิสัยจะกลายเป็นคุณธรรม

ฤกษ์ชัย คุณูปการ (2539 : 2) กล่าวว่า คุณธรรม (Morality) หมายถึง ความเชื่อของบุคคลส่วนใหญ่ ซึ่งยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม และส่งเสริมให้สมาชิกในสังคมกระทำความดี และสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม เช่น การรักษาศีล และการประพฤติตามหลักธรรม หรือคำสอนในพระพุทธศาสนา

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 5) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "คุณธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคมและทำให้บุคคลมีการพัฒนา จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเอง มาตรฐานการตัดสินใจของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก"

กู๊ด (Good. 1973 : 64) ได้ให้ความหมายใน Dictionary of education ว่า "คุณธรรมมีความหมาย 2 นัย คือ นัยแรก คือ ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำตามกันมา จนเป็นความเคยชิน ความหมายนัยที่ 2 คือ คุณภาพของบุคคลที่ได้กระทำตามความคิดและตามมาตรฐานของสังคมซึ่งเกี่ยวกับความประพฤติและหลักศีลธรรม"

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey. 1975 : 12) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใคร คนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง การแปลความหมายคุณธรรมในชีวิตสังคม ซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่ จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคล โดยเน้นความสำคัญในด้านจิตใจ ในการจัดจรรยาศึกษา

จากแนวคิดและความหมายของคุณธรรมดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดี และคุณลักษณะหรือสภาวะที่มีค่าอยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ มี

ลักษณะ 3 ประการ คือ คุณธรรมเป็นคุณงามความดี คุณธรรมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการมีสำนึกในจิตใจของบุคคล และคุณธรรมเป็นสิ่งที่มิมีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติและต่อสังคม

ความหมายของจริยธรรม

คำว่า จริยธรรม นั้น นักการศึกษา นักปราชญ์ และนักการศาสนาได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับจริยธรรมไว้หลายความหมาย ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 291) ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

พระธรรมปิฎก (2543 : 4 – 8) กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ ซึ่งประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา

กรมวิชาการ (2541 : 7) ได้อธิบายความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า จริยธรรม (Ethics) มาจากภาษากรีกว่า Ethos คือ Habit นั่นคือ นิสัย ดังนั้นจริยธรรม และจริยศาสตร์จึงเป็นเรื่องของการฝึกนิสัย ซึ่งก็มีคำถามว่าฝึกอย่างไร จึงจะเป็นนิสัยบ้างก็มีข้อสงสัยฝึกกันได้หรือไม่

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2541 : 123) กล่าวว่าจริยธรรม มีความหมาย 2 นัย คือ

1. จริยธรรมเป็นหลักการและเหตุผลที่พิจารณาเกี่ยวกับ การกระทำ การพิจารณาตัดสิน และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจกันมาดั้งเดิม
2. จริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำ เป็นการตัดสินใจ การพิจารณาตัดสินเป็นคุณธรรม ทางจริยธรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนการกระทำ และเจตคติที่สามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งความหมายนี้เป็นความหมายในแนวคิดแบบใหม่

ทิสนา แรมมณี (2541 : 123) กล่าวว่า " จริยธรรม เป็นการแสดงออกของการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม สะท้อนให้เห็นถึงการมีคุณธรรมภายใน "

ประกาศรี สีนอำไพ (2543 : 17) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง " หลักความประพฤติที่อบรม กิริยา และปลูกฝังนิสัยให้ผู้ประพฤติอยู่ในครรลองและศีลธรรม และคุณค่าของจริยธรรมนั้นชี้ให้เห็นถึงความเจริญงอกงามในชีวิต อย่างมีระบบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะจิตใจที่ดีงาม

สุทธิพรวรรณ กษมานนท์ (2543 : 8) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีพ การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ ทุกด้าน ทุกระดับชั้น ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว สังคม อารมณ์ จิต และปัญญา

ชอบ เขียมประสงค์ (2544 : 32) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมจนทำให้เกิดความสุข ความพึงพอใจ และความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

พระมหาวิบูลย์ สิริภัสสโรทัย (2545 : 12) กล่าวว่าในมุมมองจริยธรรมของนักวิชาการหรือนักวิจัยว่า จริยธรรมสามารถแบ่งออกได้ 2 ส่วน คือ "จริย" และ "ธรรม" แปลว่า ความถูกต้อง โดยสรุป จริยธรรม หมายถึง ความถูกต้อง ส่วนคำว่า "วิชาการหมายถึง ผลงานทางด้านการศึกษาค้นคว้าของกลุ่มบุคคลในปัจจุบันนี้ถือว่าเป็น "ทรัพย์สินทางปัญญา" บางสาขาวิชาใช้คำว่า "จรรยาบรรณ" ซึ่งต่างจาก จริยธรรมทั่วไป คือ จรรยาบรรณหรือจริยธรรมทางวิชาชีพเป็นบรรทัดฐานของพฤติกรรมที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่สมาชิกขององค์กรวิชาชีพเดียวกันพึงปฏิบัติ

เพียเจ (วิระวัฒน์ ศรีจำรัส, 2546 : 12 ; อ้างอิงจาก Piaget. 1969 : 112) ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรม หมายถึง ลักษณะประสพการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่อง ความสนใจและอนามัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

วิระวัฒน์ ศรีจำรัส (2546 : 12) กล่าวว่า "จริยธรรม" มาจาก 2 คำ คือ จริยะ หมายถึง ความประพฤติหรือกริยาที่ควรประพฤติและคำว่า ธรรมะ หมายถึง คุณธรรมความดี ความชอบ ความถูกต้อง เมื่อนำ 2 คำมารวมกัน จึงหมายถึง แนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการประพฤติที่ถูกต้องดีงาม ที่น่าปรารถนาของคนในสังคมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม นอกจากนั้น จริยธรรมยังมีความหมายหลายประการ ซึ่งพอจะแบ่งแยกได้เป็นสองประการคือประการแรก มีลักษณะเป็นนามธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงามที่สังคมเห็นว่า เมื่อได้น้อมนำมาปฏิบัติแล้วจะเป็นสิ่งที่ดีเป็นมงคล จึงควรนำมาประพฤติปฏิบัติ เมื่อผู้ใดปฏิบัติตามแนวจริยธรรมแล้วสังคมส่วนใหญ่จะชอบและพอใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้ปฏิบัติ ประการที่สอง เป็นพฤติกรรมคือ เป็นการประพฤติปฏิบัติจริยธรรม ซึ่งเมื่อคนใดในสังคมนั้นมีสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์บุคคลในสังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็น

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2542 : 88) กล่าวว่าความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ จริยะ และ ธรรม คำว่า จริยะ หมายถึง ความประพฤติหรือกริยาที่ควรประพฤติ ส่วนคำว่าธรรม มีความหมายหลายอย่าง เช่น คุณความดี หลักคำสอนทางศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันเป็น จริยธรรม จึงได้ความหมายตามตัวอักษรว่า หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางของการประพฤติ

บุญมี แท่นแก้ว (2541 : 1) ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมชาติ หรือหลักธรรม ที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ดั่งามถูกต้อง อันเป็นที่ ประสงค์ของสังคม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 5) ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรมว่า จริยธรรมมี พื้นฐานของความยุติธรรมมิได้หมายถึงการทำตามสิ่งที่สังคมเห็นว่าดีหรือถูกต้อง แต่เป็นสิ่งที่ทุกคน ควรเลือกกระทำในการตัดสินใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากล และเป็นหลัก ของความยุติธรรม ประกอบด้วยการกระจายสิทธิและหน้าที่ และการตอบแทนที่เสมอกัน

บราวน์ (Brown. 1965 : 411) ให้ความหมายจริยธรรมว่า จริยธรรม หมายถึง ระบบ กฎเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล จริยธรรมเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการจาก ประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งบราวน์จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 มิติ คือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ความประพฤติ (Conduct) 3) ความรู้สึก (Feeling)

ธอรนไดค์ และบาร์นฮาร์ต (Thorndike and Bamhart. 1957 : 629) ให้ความหมายของ จริยธรรมว่า หมายถึง คุณธรรมหรือการกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควร ซึ่งถือว่าเป็นหลักและระเบียบ ความประพฤติที่ดั่งาม

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1982 : 11) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเขตของความเชื่อในสังคม หนึ่ง ๆ เกี่ยวกับอุปนิสัยและความประพฤติว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติ

กู๊ด (Good. 1973 : 641) จริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี เป็นเกณฑ์มาตรฐาน ของความประพฤติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง ผลของการ กระทำพฤติกรรมนั้นจะเป็นเครื่องตัดสินว่า การกระทำนั้นผิดหรือถูก โดยแต่ละระดับของพัฒนาการ ทางจริยธรรมจะมีเกณฑ์การตัดสินใจของสังคมนั้น ๆ

จากแนวคิด และความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความดั่งามสิ่งที่ดีควรประพฤติปฏิบัติ เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรม ภายในเห็นเป็นรูปธรรม และเป็นเรื่องของการฝึกนิสัยโดยทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัย แล้วจะกลายเป็นคุณธรรม เป็นการริเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายในหรือฝึกพิจารณาจากภายในมาสู่ภายนอก และเป็นลักษณะนิสัย เป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ฉะนั้นทำดีต้องทำบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย จริยธรรม จึงเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคมส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกาย ในลักษณะที่ถูกต้องเป็นมาตรการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติหรือการกระทำทั้งทางกาย วาจา ใจ ที่ดีงาม อันเป็นที่ยอมรับของสังคมรวมทั้งหลักเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติ อันเป็น แนวทางการปฏิบัติต่อเนื่อง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง มีผู้ให้ความหมายไว้ในทัศนะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1106) ให้ความหมายของ เศรษฐกิจ ไว้ว่า "เศรษฐกิจ" หมายถึง งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน และ (2546 : 775) ให้ความหมายของ พอเพียง ไว้ว่า ได้เท่าที่กะไว้ เช่น ได้เท่านี้ก็พอเพียง แล้ว

จิรายุ อิศรางกูร (2549 : 88 – 89) ได้ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2549 ความว่า เศรษฐกิจ การค้า ไม่ใช่ เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คนเราถ้า พอใจความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ ไม่ใช่ เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2546 : 18 – 23) สรุปว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการ พัฒนาที่จะนำความมั่นคง และยั่งยืนมาสู่สังคมไทยนั้น จำเป็นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ พอเพียง ซึ่งหมายถึง การพอมีพอกิน ที่เกิดจากการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และระดับประเทศเป็นเบื้องต้นก่อน ซึ่งตามพระราชดำรินี้ คือ ทฤษฎีเศรษฐกิจที่ได้รับการปรับแต่งให้ สอดคล้องกับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่มีขีดความสามารถพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีในระดับ ก่อนข้างต่ำ เช่น ประเทศไทยในปัจจุบัน

ปริญญ์ พิบูลสราวุธ (2549 : 58) สรุปว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาชี้ถึงแนว การดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่สายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนา เศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมี เหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุก ขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่ เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล

และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สุเมธ ตันติเวชกุล (2549 : 98) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

พรพิพัฒน์ เพิ่มผล (2549 : 2) สรุปว่า เศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนั้น หมายถึง แนวปฏิบัติเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีแก่ประชาชน โดยมองว่าทุกสิ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลง และเมื่อเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบใน 4 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จะทำให้ทั้ง 4 ด้าน มีความเข้มแข็ง และก้าวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ แต่การจะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างได้ผล ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการคือ ต้องยึดหลักวิชาการ ต้องยึดหลักคุณธรรม และต้องดำเนินชีวิตอย่างมีสติปัญญา

นิวัติ น้อยมณี (2549 : ศูนย์สมุทพรพิทยาคม) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พลิกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียง คือ พอประมาณ ไม่สุดโต่ง คือ ให้นึกถึงตนเองให้น้อยลง ฝึกให้เป็นนิสัยส่วนตัว สร้างสำนึกจิตสาธารณะแก่เยาวชนสู่สังคม ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิดทฤษฎีของการพัฒนาการทางคุณธรรม สู่การเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ นักจิตวิทยาชาวออสเตรียคนแรกที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ว่า เนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตได้สำนึก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

อีโด (Id) เป็นพลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หมายถึง สัญชาตญาณด้วยแรงขับภายใน ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องควรหรือไม่ควรแต่อย่างใด ที่เรียกกันว่าพลังแสวงหาความสุข เมื่อต้องการอย่างไร ก็จะพยายามหาทางตอบสนองความต้องการทางกายของตนอย่างนั้น ๆ จนได้ อาจจะเรียกว่า "สันดานดิบของมนุษย์" ก็ได้

อีโก้ (Ego) เป็นพลังแห่งการรู้และความเข้าใจ การรับรู้ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผลการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลังอีโด เช่น เมื่อหิวพลังอีโก้จะใช้เหตุผลตรรกะของว่าจะนำบทความหิวนั้นด้วยวิธีการใดตามสภาพแวดล้อม เช่น หาอาหารจากตู้กับข้าวในครัว ไปรับประทานอาหารนอกบ้านหรือซื้อจิ้งจอกเขามากิน พลังอีโก้เป็นพลังของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของอีโด โดยทำการควบคุมจิตใจมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านคุณธรรม และคอยกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามบรรทัดฐานของสังคม โดยซูเปอร์อีโก้กระตุ้นให้อึดละทิ้งความไม่ถูกไม่ควร และสนับสนุนอีโก้ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร มีลักษณะเป็นค่านิยมต่าง ๆ เช่น ความดี ความซื่อ ความถูกต้อง มโนธรรม คุณธรรม ความยุติธรรม ซูเปอร์อีโก้เป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลังอีโด โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณทางเพศและความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลาย

การทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 ลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์เกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้ พลังใดมีอิทธิพลเหนือพลังอื่น ย่อมเป็นตัวชี้ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เช่น ถ้าพลังอีโดมีอำนาจสูง ก็มีบุคลิกเป็นเด็กไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตนเอง ถ้าพลังอีโก้มีอำนาจสูง ก็จะเป็นคนมีเหตุผล เป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าพลังซูเปอร์อีโก้มีอำนาจสูง ก็จะเป็นนักอุดมการณ์ นักทฤษฎี นักพัฒนาสังคม ฯลฯ

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณธรรมสู่การเรียนรู้ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์นั้น เชื่อว่า จริยธรรมของเด็กจะได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการให้ รางวัล และการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมจริยธรรม โดยจะได้รับการพัฒนาขึ้นในระบบซูเปอร์อีโก้ เด็กจะเรียนรู้ตามกระบวนการถอดแบบ จากการอบรมเลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัย ทำให้เด็กถอดแบบ บุคลิกภาพ ค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรมในสังคม ผลของการเรียนรู้เด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และเด็กยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตัวเองอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อจริยธรรมสู่การเรียนรู้ในระบบซูเปอร์อีโก้ของเด็กแล้ว ทุกครั้งที่เขากระทำผิด เขาก็จะลงโทษตนเอง ด้วยการแสดงความรู้สึกผิด และเมื่อปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจริยธรรม ก็จะมีการให้รางวัลแก่ตนเอง ซึ่งแสดงออกด้วยการชื่นชมนิยมนกย่องตนเอง เป็นต้น

ทฤษฎีของเพียเจต์

การพัฒนาคุณธรรมสู่การเรียนรู้ของมนุษย์ ฌอง เพียเจต์ (Piaget Jean) กล่าวว่า จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรม จึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้ จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ การพัฒนาคุณธรรมสู่การเรียนรู้ของมนุษย์ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรม ยังไม่เกิดจริยธรรม แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมี พัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติการ ตามคำสั่ง ซึ่งในระยะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตนเกิดหลักความคิด มีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตาม ประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอกเริ่มมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

ทฤษฎีของลอว์เรนซ์ โคลเบิร์ก

โคลเบิร์ก (Kohlberg) เป็นนักการศึกษาด้านจริยธรรม เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์ ได้ไปนำเอาความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์ มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎี บูรณาการ (Integrated Theory) โคลเบิร์กได้วิเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ออกเป็น 6 ระดับขั้น ที่มีผลต่อการเรียนรู้และนำไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะเลือกได้ ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and punishment) พิจารณาในด้าน ประเด็นของการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่

ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (Exchange) เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคลและการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคม เพื่อแสวงหารางวัล

ขั้นที่ 3 การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น (Conformity) ความสัมพันธ์และการทำงานตามรูปแบบตามผู้อื่นเห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่น ไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ตรงตามกันตามบทบาทและหน้าที่ของตน

ขั้นที่ 4 การทำตามหน้าที่ในสังคม (Social system) ระบบสังคม และความมีสิทธิรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคม และทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

ขั้นที่ 5 การทำตามกฎเกณฑ์ และข้อสัญญา (Contract) สิทธิพื้นฐานและพันธสัญญาทางสังคมที่ใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

ขั้นที่ 6 การยึดในมโนธรรมตามหลักสากล (Universal) หลักจริยธรรมสากลถือเป็นการแนะแนวทางให้มนุษย์ชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐาน ของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือให้บุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการความยุติธรรมไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

โคลเบอร์ก เห็นว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ ในการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ เป็นมาตรฐานความประพฤติในสังคม บุคคลจะพัฒนาความรับผิดชอบชั่วดี ให้เหตุผลจนกระทั่งพัฒนาพฤติกรรมของตนเองมีความสัมพันธ์ในสังคมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้องดีงาม

ทฤษฎีของแครธวอล บลูม และมาเซีย

แครธวอล, บลูม และมาเซีย (Kratwohl Bloom and Masia) ได้กำหนดทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ (Affective domain) ที่ครอบคลุมความสนใจ หักเหน็ด ค่านิยม และลักษณะนิสัย โดยจัดลำดับขั้นตอนคุณลักษณะด้านความรู้สึกไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving) เป็นจุดเริ่มต้นที่บุคคลจะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ และเกิดความรู้สึกต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ปรากฏ การรับรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย โดยถือปริมาณการรับรู้เป็นเกณฑ์ ดังนี้

1.1 การสำนึก เป็นการเริ่มรู้สึกหรือสำนึกเกี่ยวกับลักษณะ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่มารบเร้า

1.2 การตั้งใจรับรู้ เป็นการใส่ใจสิ่งเร้าจนพอสมควร แต่ยังไม่มีความคิดเห็นหรือประเมินตัดสินใด ๆ เป็นเพียงการสังเกตเห็น

1.3 การเลือกรับรู้ เป็นการรับรู้สิ่งเร้า โดยมีการจำแนกความแตกต่าง ยังไม่มีการประเมินใด ๆ

2. การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ และจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนรับรู้ ขั้นตอนการสนองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

2.1 ยินยอมตอบสนอง เป็นการยอมรับหรือยอมปฏิบัติตาม

2.2 สม่ัครใจตอบสนอง เป็นความรู้สึกที่ทำกิจกรรมนั้นด้วยความสม่ัครใจ

2.3 พอใจตอบสนอง เป็นการตอบสนองด้วยความรู้สึกเต็มใจ พอใจ มีความเพลิดเพลิน สนุกสนานรื่นเริง

3. การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินสถานการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่ามีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การเห็นคุณค่าจะเกิดขึ้นช้า ๆ โดยมีการสะสมไว้เรื่อย ๆ พฤติกรรมเห็นคุณค่าได้จากความแน่นอนความคงเส้นคงวา สม่ัาเสมอของการกระทำ ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

3.1 การยอมรับคุณค่า เป็นการยอมรับด้วยความเชื่อที่ยังไม่ถาวร อาจเปลี่ยนแปลงได้ในคุณค่าของสถานการณ์หรือเรื่องราว

3.2 ขึ้นชมในคุณค่า เป็นการยอมรับในคุณค่าของสถานการณ์ หรือเรื่องราวถึงระดับที่แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อยากติดตาม อยากเข้าไปร่วมผูกพัน

3.3 ยึดมั่นในคุณค่า เป็นความเชื่อมั่นความแน่วแน่มั่นคงเกิดศรัทธาในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ว่าควรทำตาม และพยายามหาโอกาสแสดงออก

4. การจัดระบบ (Organization) เป็นความรู้สึกที่บุคคลได้รวบรวมเรื่องราว หรือสิ่งที่คุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง แล้วจัดคุณค่าเข้าเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ของจุดเด่นและจุดร่วมของคุณค่าเหล่านั้น ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

4.1 การสร้างแบบคุณค่าเป็นการสรุปรวบยอดระหว่างคุณค่าของเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลยึดมั่นเข้าด้วยกัน

4.2 การจัดระบบคุณค่า เป็นการเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ และจัดคุณค่าต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืนเข้าด้วยกัน

5. การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการพัฒนา เป็นอุดมคติที่ฝังลึกถึงจิตวิญญาณ ยึดถือ เทิดทูน โดยจิตในมิติสังเคราะห์ เป็นแบบแผนกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ให้ตนเองมีการกระทำที่คงเส้นคงวา โดยการจัดระบบของตนเองและยึดถือจนเป็นการกระทำอัตโนมัติ คือ ไม่ว่า

จะอยู่ในสถานการณ์ใด เขาก็จะแสดงพฤติกรรมแบบเดิม ซึ่งเป็นลักษณะของตนเอง แล้วรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมยึดถือและปฏิบัติด้วยในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

5.1 สร้างข้อสรุป เป็นการที่บุคคลพยายามปรับปรุงระบบตนเองให้สมบูรณ์ตามแนวที่ตนเองต้องการ

5.2 กิจนิสัย เป็นการที่บุคคลแสดงออกตามแนวที่ตนเองต้องการอย่างสม่ำเสมอจนเป็นลักษณะของตนเอง

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดี และคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 – 60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยแบ่งต้นไม้จริยธรรมออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ดอกและผลไม้บนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานที่ดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง ด้วยความเชื่ออำนาจในตน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่ 3 ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านประสบการณ์ทางสังคม และด้านสุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้ง 3 นี้ อาจใช้เป็นเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในประมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้ โดยมีจิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสมนอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่รับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้ จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่รากนี้อาจเป็นร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาอเทวนิยม เกิดขึ้นสมัยพุทธกาลเมื่อก่อน พ.ศ. 2500 ในชมพูทวีป (ประเทศอินเดีย) โดยมีพระสมณโคดมเป็นศาสดาผู้ประกาศปรัชญาในแนวคิดนี้ เน้นหลักธรรมที่เป็นสัจจะธรรม วิธีการสอน การเผยแพร่การสืบทอดหลักธรรม สู่การปฏิบัติเน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล หลักธรรมที่เป็นหัวใจพุทธศาสนานำมาสั่งสอน มี 3 ประการ คือ ให้เว้นความทั้งปวง ให้ทำความดี และให้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด

ในหลักธรรมที่พระพุทธศาสนาได้นำมาประกาศเป็นคุณธรรมที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันได้ทั้งหมด หมายถึง การปฏิบัติตามข้อธรรม ข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมเกี่ยวข้องได้ข้อธรรมอื่นตามมาเป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ ที่กำหนดข้อปฏิบัติทางกายและใจ โดยเริ่มตั้งแต่สิ่งที่ข้อประพฤติปฏิบัติพื้นฐานทางการกระทำทางกาย ไปสู่ขั้นสูงที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติทางความคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้นทางจิตใจ

ในหลักจริยศาสตร์ของศาสนาพุทธมี 3 ชั้น คือ ชั้นมูลฐาน ชั้นกลางและชั้นสูง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. จริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยศีล 5 ธรรม 5 ดังต่อไปนี้

1.1 เว้นจากการเบียดเบียน ทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์ เป็นศีลมีเมตตากรุณาต่อสัตว์และมนุษย์เป็นธรรม

1.2 เว้นจากการลักขโมยทรัพย์ เป็นศีลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีอาชีพอสุจริตเป็นธรรม

1.3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม เป็นศีลสำรวมในกามเป็นธรรม

1.4 เว้นจากการพูดปด เป็นศีล พูดจริงเป็นธรรม

1.5 เว้นจากการเสพดื่มสุราเมรัย เป็นศีล มีสติ สำรวมระวังเป็นธรรม

2. จริยศาสตร์ชั้นกลาง ประกอบด้วยกุศลกรรมบท 10 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 กาย 3 ข้อ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ หรือมนุษย์ หรือเบียดเบียนทำร้ายชีวิต เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

2.2 วาจา 4 ข้อ คือ เว้นจากพูดปด เว้นจากพูดยุยงให้แตกร้างกัน เว้นจากพูดคำหยาบ เว้นจากพูดเหลวไหล เพื่อเจ้อ

2.3 ทางใจ 3 ข้อ คือ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น หรือคิดให้เขาถึงความพินาศ ไม่เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม โดยมีความเห็นถูกต้อง (ว่าทำดี ได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มารดาบิดามีคุณ เป็นต้น)

3. จริยศาสตร์ชั้นสูง ประกอบด้วย อริยมรรค แปลว่า "ทางอันประเสริฐ" หรือ ทางสายกลาง มี 8 ประการ ดังต่อไปนี้

3.1 ความเห็นชอบ คือ มีปัญญาเห็นอริยสัจ 4 ประการ

3.2 ความดำริชอบ คือ ดำริในการออกจากกาม ดำริในการไม่ปองร้าย ดำริในการไม่เบียดเบียน

3.3 การเจรจาชอบ คือ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ได้แก่ ยุให้แตกร้าง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า

3.4 การกระทำชอบ คือ ไม่ฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ลักฉ้อทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม

3.5 การเลี้ยงชีพชอบ คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้น แล้วเพียรทำความดีให้เกิดขึ้น เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้ว

3.6 ความเพียรชอบ คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้น แล้วเพียรทำความดีให้เกิดขึ้น เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้ว

3.7 การตั้งสติชอบ คือ ตั้งสติพิจารณา ร่างกาย เวทนา หรือความรู้สึกสุขทุกข์ ตลอดจนใจ ไม่ทุกข์ ไม่สุข จิตและธรรมรวม 4 ประการ ให้รู้เท่าทันเห็นทั้งความเกิดความดับ

3.8 การตั้งใจมั่นชอบ คือ การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิอย่างแน่วแน่น ที่เรียกได้ว่า ฌาน 4

เป็นที่ยอมรับกันว่าในเรื่องวิธีการสอนของพุทธศาสนา เน้นการสอนแบบอริยสัจที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนาทางการจริยธรรม พระพุทธเจ้าทรงนำเอาสัจธรรมมาแสดงแก่มนุษย์ในรูปที่เรียกว่าอริยสัจ 4 แต่ที่จริงสาระสำคัญที่พระองค์ต้องการคือ เรื่อง อธิปปัจจยาปฏิจจสมุปบาท และนิพพานนี้เองมาพอมาสื่อกับประชาชนให้อริยสัจ 4 เพื่อให้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542 : 15 – 21)

การสอนนั้นต้องเริ่มจากสิ่งที่มองเห็น สิ่งที่ปรากฏ หรือสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก จึงเริ่มด้วยปัญหาทั้ง ๆ ที่หลังอริยสัจนั้นสอนย้อนจากผลมาหาเหตุ ธรรมดาว่า สิ่งทั้งหลายเหตุเกิดก่อนแล้วจึงมีผลแต่ในอริยสัจนี้พูดถึงผลก่อน แล้วจึงสาวไปหาเหตุ ทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ คู่ที่หนึ่ง คู่ที่สอง นิโรธเป็นผล มรรคเป็นเหตุยกมาพูดกันเหตุ ทั้งสองชุด การที่พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้จะต้องมีเหตุผลในการตรัส...

การแสดงธรรมของพระพุทธเจ้ามีความประเสริฐในลักษณะต่าง ๆ ในความเป็นพระศาสดานั้นนอกจากตรัสรู้ธรรมความจริงแล้ว จะต้องสามารถในวิธีการสั่งสอนด้วยความลำเร้าของพระพุทธเจ้าอยู่ที่ความสามารถทั้งสองด้านนี้ จึงเรียกพระองค์ว่าเป็นสัมมาสัมพุทธะ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ให้มองดูความจริงของกฎธรรมชาติว่า สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน ไม่ใช่เป็นไปตามการคลั่งคลั่งของสิ่งภายนอก ฉะนั้น จึงให้เราศึกษาให้รู้เหตุปัจจัย แล้วทำตามเหตุ

ปัจจัยด้วยความเพียรพยายามของเรา เมื่อเราต้องการผลก็ต้องทำเหตุ นี่คือการประกาศหลักธรรมและหลักกรรม ซึ่งก็คือการที่พระพุทธเจ้าเป็นผู้ประกาศอิสรภาพให้แก่มนุษย์

หลักคำสอนที่สำคัญในพระพุทธศาสนา คือ หลักศีล สมาธิ ปัญญา เป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลุสู่ความมีจริยธรรมแต่เนื้อหาสาระที่เป็นเป้าหมายของการพิจารณาเมื่อถึงขั้นปัญญาก็คือหลักธรรมต่าง ๆ ในพุทธศาสนามีหลักธรรมหรือคำสอนที่สำคัญพอนำมากล่าวได้คือ

1. หลักกรรม “ทรงสอนเป็นใจความว่า สุขทุกข์เป็นผลเกิดมาจากเหตุของมันเองได้แก่ การกระทำของผู้คน ผลเกิดจากการกระทำของผู้ใด ผู้คนต้องได้รับอย่างแน่นนอนยุติธรรม”

2. หลักอนัตตา “ทรงสอนว่าไม่มีพระเจ้าผู้สร้าง ไม่มีสิ่งที่อันเรียกได้ว่าตัวตนสรรพสิ่ง ไม่มีผู้ใดสร้างเกิดขึ้นแปลก ๆ ก็เพราะปัจจัยตามธรรมชาติที่จะต้องค่อย ๆ แปรไปหมุนไปตามลำดับ ตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติ โดยไม่อยู่ในอำนาจของโลกเรียกว่าอนัตตา”

3. หลักอริยสัจ อันประกอบด้วยสภาพอันเป็นทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ สภาพความดับของทุกข์ วิธีให้ถึงซึ่งความดับทุกข์

ซึ่งทฤษฎีทางพุทธศาสตร์ ในหลักธรรมสัปปริยธรรม 7 เป็นแนวทางของความพอเพียงที่ส่งเสริมคุณสมบัตินี้ของคนดีมี 7 ประการ คือ

1. อัมมัญญตา – รู้หลักและรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการและหลักเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต เช่น รู้ว่าตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตนมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มีอะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไร อย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น ๆ

2. อัตถัญญตา – รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนทำเป็นผลดีผลเสียอย่างไร ที่เป็นสาระของชีวิต

3. อัธยัญญตา – รู้จักตน คือ รู้ตามความเป็นจริงว่า ตัวเรานั้นโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้เป็นอย่างไร มีเท่าไร แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม ทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกต้อง ตรงทางที่จะให้เจริญงอกงามบังเกิดผลดี

4. มัตถัญญตา – รู้จักประมาณ คือ รู้จักความพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูด ในการปฏิบัติกิจและทำการ ต่าง ๆ ตลอดจนการพักผ่อน หลับนอน และการสนุกสนานรื่นเริงต่าง ๆ

5. กาลัญญตา – รู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ ในการประกอบกิจการทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของตัวเองและเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่า

เวลาไหนควรทำอะไร แล้วทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะกับเวลา และให้ถูกเวลา เป็นต้น

6. ปริสฺถณฺฏตา – รู้จักชุมชน คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชน และรู้จักชุมชน รู้การอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมชนและต่อชุมชนนั้น ๆ ว่าชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา ควรต้องทำกริยาอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ มีระเบียบวินัยอย่างนี้ มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรต้องเกี่ยวข้องกับควรต้องลงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์อย่างนี้ เป็นต้น

7. ปุคคฺลณฺฏตา – รู้จักบุคคล คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอรรถาธิบายความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครหยังหรือใครหย่อนอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ด้วยดีว่าควรจะคบหรือไม่ ได้คิดอะไร จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ จะใช้ จะยกย่อง จะตำหนิ หรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลดี

ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ ด้วยความมีเหตุผล ความพอประมาณและภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ทฤษฎีที่ยึดคำสอนของพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานความคิดอธิบายการพัฒนาจริยธรรมว่าเป็นการพัฒนาบุคคลสู่การเรียนรู้ให้มีพฤติกรรมละเว้นชั่ว มีจิตใจสะอาดบริสุทธิ์ รู้แจ้งในภาวะอันแท้จริง ดับไม่เหลือเชื้ออีกต่อไป (นิพพาน) ซึ่งวิธีการพัฒนาที่ได้โดยการสอนหรือชี้แนะจากผู้รู้และโดยการคิดพิจารณาโดยตนเอง แล้วทำให้เกิดปัญญาพิจารณาจนเห็นว่าความทุกข์หรือปัญหานั้นเกิดขึ้นอย่างไร ความทุกข์หรือปัญหาเหล่านั้นดับลงได้อย่างไร ซึ่งมีลักษณะเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไป และหมุนมาบรรจบกัน เรียกว่าเป็นวงล้อชีวิตหลักธรรมนี้มีชื่อเรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการพัฒนาของนักวิชาการไทย เน้นการพัฒนาสู่การเรียนรู้ด้วยการชี้แนะจากผู้รู้ และการคิดพิจารณาโดยตนเอง จริยธรรมที่ระบุดตามทฤษฎีนี้ก็คือ การมีความประพฤติดี และละเว้นชั่ว มีจิตใจสะอาดรู้แจ้งในสัจจะซึ่งเป็นสภาวะการเรียนรู้ที่แท้จริงของชีวิต

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิด "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

คุณลักษณะ "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาชี้ถึงการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหาร

ประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ค่านิยม “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

เงื่อนไข ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึก คุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ให้ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ

แนวปฏิบัติและผลที่คาดหวัง เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ปริญญา พิบูลสงคราม (2549 : 58 – 62)

แนวนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (นสพ.มติชน : 10 พฤศจิกายน 2549) โดยมีเป้าหมายให้เกิดความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อบำรุงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐานหลักสูตรแบ่งตามชั้นปี ดังนี้

ชั้น ป.1

1. ปฏิบัติตนอย่างมีความรับผิดชอบต่อตนเอง
2. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
3. รู้จักการออม
4. รู้จักการแบ่งปันสิ่งของที่มีให้กับผู้อื่น

ชั้น ป.2

1. ปฏิบัติตนอย่างมีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว
2. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
3. มีวินัยในการใช้จ่าย

4. รู้จักการช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของที่มีให้กับผู้อื่น

5. ขึ้นชมต่อการปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ชั้น ป.3

1. ปฏิบัติตนอย่างมีความรับผิดชอบต่องานตนเองและชุมชนใกล้เคียง

2. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

3. วิเคราะห์รายรับ รายจ่ายของตนเอง

4. รู้จักการแบ่งปันทรัพยากรที่มีเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

5. รักและภูมิใจในความเป็นอยู่อย่างพอเพียงของตนเองและครอบครัว

ชั้น ป.4

1. เข้าใจความหมายและนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน (ในครอบครัว)

2. เข้าใจสภาพรายรับ รายจ่ายของตนเอง และวางแผนการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. ดำรงการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4. ดำรง อนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจ ที่แสดงถึงคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อความมีวินัย และซื่อสัตย์สุจริต และนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

ชั้น ป.5

1. เข้าใจความสำคัญของหลักการเศรษฐกิจพอเพียงและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน (ในครอบครัวและโรงเรียน)

2. นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

3. ดำรงและวิเคราะห์อย่างง่าย ในการนำทรัพยากรของชุมชนมาใช้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านความเพียร และความซื่อสัตย์สุจริต และนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

ชั้น ป.6

1. เข้าใจสภาพการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน

2. ดำรงการรวมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนที่ดำเนินการตามเศรษฐกิจพอเพียง

3. รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากรของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4. เข้าใจการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

5. นำตัวอย่างพระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านความสามัคคี และการพึ่งตนเอง และนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้สู่นักเรียน

กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมขึ้น เพื่อช่วยนักเรียนได้แสดงความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติอันแท้จริง กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมนักเรียนให้รู้จักปรับตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบและความเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบบประชาธิปไตย เป็นการสร้างประสบการณ์ตามความแตกต่างของนักเรียน เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และพัฒนานุคลิกภาพอันพึงประสงค์ (จิตรา ทองเกิด, 2542 : 30)

กิจกรรมในโรงเรียนมี 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยที่กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประกอบความเข้าใจในการสอนบทเรียนใดบทเรียนหนึ่ง การจัดกิจกรรมรูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่สอนในเวลาเรียน อันจำกัดตามจำนวนเวลาคาบของวิชานั้น ๆ ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์อันแท้จริงกับการให้การศึกษาอบรม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เป็นการจัดประสบการณ์ตามความแตกต่างของบุคคล ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 แบบ เรียกว่า กิจกรรมนักเรียน (จิตรา ทองเกิด, 2542 : 24 – 28)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นในระดับโรงเรียนประถมศึกษา ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติ ในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข (กรมวิชาการ, 2544 : 9)

และหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2549 ซึ่งได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมา บรรจุเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

องค์ประกอบในการส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้

การจัดการศึกษาในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการคือ เพื่อพัฒนาเยาวชนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องประการหนึ่ง และมี คุณธรรม จริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกประการหนึ่ง ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ประการจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การบริหารและการจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยมีคณะครูในโรงเรียนเข้าร่วมเป็น องค์ประกอบสนับสนุนด้วย

หลักในการจัดกิจกรรมนักเรียนที่สำคัญ คือ ครูทุกคนและนักเรียนเอาใจใส่ต่อการ ดำเนินงานให้พร้อมเพรียงเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสนใจ กำกับ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมนักเรียนปราศจากอุปสรรคและสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่ง สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 48) ได้กล่าวถึงการสร้างเสริมกิจกรรมนักเรียนบนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ

1. นักเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรม
2. กิจกรรมสามารถพัฒนาการเรียนรู้ คุณสมบัติ เจตคติของผู้เรียนได้
3. กิจกรรมต้องมีสาระความรู้ และความน่าสนใจ

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ มนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (จินดา สิทธิฤทธิ์, 2523 : 18 ; อ้างอิงจากมนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2520 การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน) ได้ เสนอแนะหลักการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมไว้ดังนี้

1. กิจกรรมควรมีสภาพเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อม
2. ปฏิบัติสม่ำเสมอ
3. ครูและผู้ปกครองร่วมมือกัน
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมมือปรึกษาหารือกัน เพื่อร่วมแก้ปัญหาและอุปสรรค

5. ควรมีการยกย่อง ลงโทษ ชมเชย หรือให้รางวัลควบคู่กันไป

การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องคำนึงองค์ประกอบต่าง ๆ หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ จิตวิทยาการศึกษา จุดหมายของการศึกษาสมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 47 – 48) ได้กล่าวถึงแนวทางของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ สรุปได้ดังนี้

1. สร้างบนพื้นฐานของเนื้อหาที่เรียนรู้ ตรงจุดมุ่งหมาย และความคิดรวบยอดจริยศึกษา
2. สอดคล้องกับวัย ประสบการณ์ วุฒิภาวะ และระดับสติปัญญาของนักเรียน
3. ต้องเป็นรูปธรรมที่แสดงออกและเคลื่อนไหวได้
4. ต้องมีความทันสมัย ทันกับปัญหา และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด
6. ระยะเวลาเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน ประมาณ 15 – 20 นาที
7. น่าสนใจและสอดคล้องความสนใจที่เกิดขึ้นได้
8. มีผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรม ความรู้สึก ความนึกคิดของนักเรียนในทางที่เป็นประโยชน์
9. มีสาระท้าทายให้นักเรียนรู้จักใช้ความคิด ใช้เหตุผล และหาคำตอบด้วยตนเอง ควร

ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

10. ต้องใช้สื่อประกอบ
11. วัดและประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมได้

ประกาศรี สีนอำไพ (2543 : 48) ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ได้แบ่งองค์ประกอบของจริยธรรมเป็น 3 ประการ คือ

1. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับ ความเข้าใจ เป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคล ขาดใคร่ระเบียบวินัย ย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น จึงควรประพฤติตามจารีตประเพณีของสังคม

2. สังคม (Society) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผนก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันเป็นความมีระเบียบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นกลุ่มชนที่ขยายวงกว้างเรียกว่า สังคม

3. อิสระเสรี (Autonomy) ความสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับ ก่อให้เกิดความอิสระสามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุข อยู่ในระเบียบวินัยและสังคมของตน เป็นค่านิยมที่สูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้วสามารถบำเพ็ญตน

ตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองคลองธรรมสามารถปกครองตนเองได้

โรงเรียนกับแนวทางส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้สู่นักเรียน

การดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ได้มีนักวิชาการได้ให้แนวทางในการดำเนินงานไว้ ดังนี้

พญุศศักดิ์ จันทอรุณทร์ (2541 : 4 – 5) กล่าวว่าวิธีการส่งเสริมจริยธรรมในการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ

1. การให้ความรู้ขั้นสูง ควรจะให้เด็กได้รับเหตุผลใหม่และเหนือกว่าที่เคยเป็นอยู่ เด็กจะนำไปเปรียบเทียบกับเหตุผลเดิม และจะเกิดความขัดแย้ง หรือความไม่สมดุลทางความคิดความไม่สมดุลจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กเกิดมีการปรับโครงสร้างทางความคิดของตน เกิดความสมดุลขึ้นใหม่จะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลในขั้นสูงกว่าเดิม (ตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาของเพียเจท์)
2. การอบรมทางศาสนา เด็กควรได้รับการอบรมทางศาสนา เพื่อลดความเห็นแก่ตัว และเพิ่มความเห็นแก่พวกพ้อง ส่วนร่วม สังคม และมนุษยชาติ
3. การให้แสดงบทบาท เด็กควรที่จะได้รับโอกาสสวมบทบาทอื่น นอกเหนือจากที่ตัวเองเป็นอยู่ และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม การรับเอาความคิดและความรู้สึกของคนอื่นจะก่อให้เกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง (ตามหลักทฤษฎีของ Kohlberg)
4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดความคล้อยตาม การยกระดับจิตใจของเด็กนั้นได้จากกลุ่มเพื่อน ซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่างและคล้อยตามลักษณะของเพื่อนไปโดยง่าย กลุ่มเพื่อนจะเป็นสื่อเสนอความรู้และเหตุผลใหม่ในระดับที่สูงกว่าที่มีอยู่
5. การเลียนแบบจากตัวแบบ การจัดตัวแบบให้เกิดการเลียนแบบ เป็นวิธีการศึกษาหนึ่งที่มนุษย์ใช้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตัวแบบจะมีลักษณะดังจุดและมีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ใหญ่และเพื่อน

จากแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้สามารถพิจารณาถึงแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนนั้น จะต้องดำเนินการทุกอย่าง เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนโดยเริ่มตั้งแต่ การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมจริยธรรมประจำโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่กำหนดแผนงาน ควบคุม ดูแล การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน และดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ให้กับนักเรียน โดยเน้นการปฏิบัติจริง ทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานการณ์ต่าง ๆ และสภาพแวดล้อม รวมทั้งการประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อ แม่ ครู และคนอื่น ๆ ในโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเกิดความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

สรุปได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้สู่นักเรียน

การดำเนินการของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนด้วยวิธีการ 2 ด้าน มีดังนี้ (เบญจมาศ เอี่ยมอ้อม, 2543 : 4)

1. การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในระดับการบริหาร ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดและวางแผนเชิงนโยบายหมายถึง การดำเนินการ เพื่อกำหนดเป้าหมาย แผนงาน แนวทางปฏิบัติ และวิธีดำเนินงาน เพื่อให้ได้กระบวนการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หมายถึง การจัดองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น อาคาร สถานที่ บริเวณโรงเรียน การปฏิบัติตนของบุคลากร เพื่อให้ได้คุณลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1.3 การจัดกิจกรรมเสริม หมายถึง การจัดทำแผนงาน หรือโครงการการประสานงาน และการดำเนินกิจกรรมเสริม ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนอันเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมนักเรียน

2. การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในระดับการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอนวิชาที่มีเนื้อหาจริยธรรม

2.2 การจัดการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ (วิระวัฒน์ ศรีจำรัส, 2546 : 40 – 41 ; อ้างอิงจากข้าเลื่อง วุฒิจันทร์ 2524) เสนอแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. จัดโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดจริยศึกษาในโรงเรียน ประพฤติตนอย่างสืบเนื่องสม่ำเสมอไม่ให้สภาพเสื่อมโทรม ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สกปรกรุงรัง ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดก็ตามที่อยู่ในโรงเรียน

2. หัวหน้าสถานศึกษา ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุก ๆ คนในโรงเรียน ประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมตามหน้าที่ของตนโดยสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

3. ดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน ให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรม และการศึกษาเล่าเรียนในหน้าที่ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอสืบเนื่องไม่ขาดตอน

4. สังคมและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน มีอิทธิพลในการเรียนรู้ต่อนักเรียนมาก จึงควรจัดแนวปฏิบัติในด้านจริยธรรมภายในโรงเรียน โดยให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนอย่างเหมาะสม

5. กำหนดระเบียบของโรงเรียนในส่วนต่าง ๆ ตามหลักจริยธรรม และดำเนินการให้นักเรียนเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยครูต้องพรีสอนและคอยเฝ้าดู เพื่อเป็นการฝึกวินัยในตนเองของนักเรียนไปในตัวด้วย

6. การสอนจริยธรรมในห้องเรียนจะต้องมีทั้งการเรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และปฏิบัติจนเป็นนิสัย

7. สอดแทรกจริยศึกษาในการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมทุกประเภทของโรงเรียน

8. จัดให้อุปกรณ์การสอนจริยศึกษา กิจกรรมส่งเสริมจริยศึกษา และห้องจริยศึกษาตามความเหมาะสม

9. จัดให้มีการประเมินผล และวัดผลการจัดและการสอนจริยศึกษาทุกระยะ และข้อประเมินผล พร้อมทั้งนำวัตถุประสงค์มาปรับปรุง การจัดและการสอนจริยศึกษาในโรงเรียน โดยให้นักเรียนได้มีคุณสมบัติสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ

โคลเบอร์ก และฟิลลิป (Kohlberg and Phillip, 1973 : 205) กล่าวว่า ถ้าครูต้องการปลูกฝังจริยธรรมหรือสำนึกในความยุติธรรมให้กับนักเรียน ครูจะต้องสร้างโรงเรียนให้เต็มไปด้วยความยุติธรรมขึ้นมาในห้องเรียน ต้องมีบรรยากาศแห่งความยุติธรรมอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะว่าสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปเป็นจำนวนมากนั้นไม่ใช่สิ่งที่ได้มาจากหนังสือเรียน หากแต่ได้มาจากสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศแห่งจริยธรรมที่ครูสร้างขึ้นในระบบโรงเรียนหรือในห้องเรียน นั่นคือจัดจริยศึกษาในรูปของการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 42 – 47) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนวิถีพุทธนั้น ครูและผู้บริหารสามารถจัดพัฒนาได้ตามหลักการหลักคิดโดยให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ในที่นี้ขอเสนอแนะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ไว้เป็นแนวทาง 5 ลักษณะ คือ กิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร กิจกรรมประจำวัน/ประจำสัปดาห์ กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร ประกอบด้วย พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประกวดมารยาทชาวพุทธ กิจกรรมค่ายพุทธบุตร กิจกรรมบริหารจัดการ เจริญปัญญา เรียนธรรมศึกษา

2. กิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์ กิจกรรมประจำวันประกอบด้วยกิจกรรมหน้าเสาธง กระทำเพื่อระลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ แผ่เมตตา และสงบนิ่ง

กิจกรรมน้องใหม่ที่ กิจกรรมพุทธศาสนาสุภาสิต กิจกรรมประจำสัปดาห์ประกอบด้วย สวดมนต์
สรภัญญะประจำสัปดาห์ ทำบุญตักบาตรประจำสัปดาห์

3. กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยวันวิสาขบูชา วัน
อาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา ฯ สถานศึกษาจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาโดยระดับ
ธงสีเหลือง ธงธรรมจักร

4. กิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดี กิจกรรม
บันทึกความดีของผู้ปฏิบัติธรรม กิจกรรมต้นไม้พูดได้ (เน้นคติธรรม) กิจกรรมนิทรรศการผลงานทาง
พระพุทธ ศาสนา กิจกรรมต้นไม้อธิษฐาน และกิจกรรมอบรมธรรมะ 5 นาที

5. จัดให้มีห้องพระ หรือห้องจริยศึกษา สำหรับนักเรียนในการกราบไหว้ บูชา ประกอบ
กิจกรรมทางศาสนา

6. จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยให้เป็นไปโดยต่อเนื่อง โดยประสานให้วัดและชุมชนเข้าร่วมด้วย

7. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สนับสนุน หรือเอื้อต่อการส่งเสริมนิสัยและจริยธรรม
ของนักเรียนสภาพแวดล้อมจะเป็นเสมือนภูมิป้องกันให้เด็กเสื่อมทางจริยธรรมได้

8. จัดกระบวนการเรียนการสอนให้นันทภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ และมีการจัดอบรมทั้งในและ
นอกเวลาเรียน

9. พัฒนาคณาจารย์ทั้งผู้บริหารและปฏิบัติการสอน ให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีในการ
ส่งเสริมจริยธรรมคุณธรรมที่พึงประสงค์

10. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลทางจริยธรรม ให้เหมาะสม
สอดคล้องกับการเรียนการสอน

11. พัฒนาคูให้มีความรู้ทางจริยธรรม วิธีการถ่ายทอดความรู้ และคุณธรรมของความเป็น
ครู

12. ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บ้าน วัด และสื่อมวลชนในด้านการ
เผยแพร่วัฒนธรรม จริยธรรม

13. ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูอาจารย์ที่สอนจริยธรรมดีเด่น

14. ครูควรนำข่าวอาชญากรรม หรือข่าวแปลก ๆ มาวิจารณ์ วิเคราะห์ ประกอบการสอน
จริยธรรม

15. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ วิเคราะห์สภาพสังคม ที่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมทาง
จริยธรรม

จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ ให้กับ
นักเรียน โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

และการกำกับติดตาม ดูแล วัดผลและประเมินผลการปฏิบัติงาน ฉะนั้นการส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ของนักเรียนให้ได้ผลนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ต้องกำกับติดตามการปฏิบัติกิจกรรมให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน โครงการและภารกิจอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง

บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในการจัดส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้

กิริติ ศรีวิเชียร (2548 : 4) โรงเรียนจะนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้การศึกษาได้อย่างไรบ้าง

1. ในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นผู้ปกครอง โรงเรียนควรช่วยครอบครัวให้มีทักษะในการเป็นผู้ปกครอง และทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ครอบครัวเข้าใจถึงพัฒนาการของเด็ก และของวัยรุ่น รู้ถึงวิธีการจัดสภาพแวดล้อมทางบ้านให้มีลักษณะที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนผู้ปกครองก็ควรช่วยให้โรงเรียนได้เข้าใจสภาพที่เป็นจริงของครอบครัวมากขึ้น

2. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร โรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เกี่ยวกับหลักสูตร และการสอนของโรงเรียน ความก้าวหน้าในการเรียนของเด็ก โดยใช้วิธีการสื่อสารในหลายๆ รูปแบบ จากโรงเรียนสู่บ้าน และจากบ้านสู่โรงเรียน

3. ในส่วนที่เกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัคร โรงเรียนควรสำรวจ สรรหา เชื้อเชิญผู้ปกครองที่อาสาสมัครเข้ามาช่วยงานด้านต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก และหลักสูตรของโรงเรียน

4. ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่บ้าน เป็นเรื่องที่โรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ผู้ปกครองมีความสามารถที่จะกดดันติดตามการทำการบ้านของบุตรหลานที่บ้านตลอดจนกิจกรรมอื่นที่โรงเรียนมอบหมายให้ทำ

5. ในส่วนที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ เป็นการผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โดยโรงเรียนอาจจะช่วยฝึกและให้ข้อมูลเกี่ยวข้องในการที่จะช่วยทำให้ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้ดี

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 81 – 85) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมาะสม ซึ่งจะมีผลช่วยทำให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีผลต่อการพัฒนาการทุกด้าน ทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกายอารมณ์ ทางโรงเรียนจึงควรจัดให้มีสวนหย่อม มีน้ำพุ การปลูกต้นไม้ใหญ่ เพื่อให้ร่มเงาที่ร่มพักผ่อน มีสนามเด็กเล่น ป้ายคำขวัญรวมไปถึงห้องเรียนที่สะอาด มีระเบียบ มีแสงสว่าง

สาคร คุณชื่น (2543 : 28) กล่าวว่า การสร้างกรอบพื้นฐาน เพื่อการอธิบายและวิเคราะห์ รูปแบบของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจทั้งในระยะเริ่มการตัดสินใจ ในช่วยของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับว่าเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

แม็คไนท์ (Mc.Knight. 1997 : 38) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายสำหรับเด็กและครู
2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการเรียนของเด็ก การจัดหาปัจจัยสี่ให้เด็ก
3. การมีส่วนร่วมด้านการสอน อำนวยการทำการบ้านของเด็ก
4. การมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ในเรื่องที่จะมีผลเกื้อกูลการเรียนของเด็ก
5. การมีส่วนร่วมด้านการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว

กอร์ดอน และบริวเวล (Gordon & Breivogel. 1976 : 39) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมให้การศึกษาของผู้ปกครองเป็น 6 ประเภท คือ

1. ผู้ปกครองเป็นผู้คอยยื่นสังเกตดูห่าง ๆ ไม่ถึงขั้นร่วมลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย
2. ผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. ผู้ปกครองเริ่มเป็นอาสาสมัครในชั้นเรียน
4. ผู้ปกครองร่วมทำงานในฐานะเป็นผู้ช่วยครู
5. ผู้ปกครองเป็นผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่จะทำให้ตนเองมีทักษะในการเป็นผู้ปกครองที่ดี
6. ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นครูของบุตรหลานตนเองที่บ้าน

โคเฮนและฮัฟฮอฟ (Mc.Knight. 1997 : 38) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

สาคร คุณชื่น (2543 : 28) กล่าวว่า การสร้างกรอบพื้นฐาน เพื่อการอธิบายและวิเคราะห์ รูปแบบของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจทั้งในระยะเริ่มการตัดสินใจ ในช่วยของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับว่าเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

แม็คไนท์ (Mc.Knight. 1997 : 38) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายสำหรับเด็กและครู
2. การมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการเรียนของเด็ก การจัดหาปัจจัยสี่ให้เด็ก
3. การมีส่วนร่วมด้านการสอน อำนวยการทำการบ้านของเด็ก
4. การมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ในเรื่องที่จะมีผลเกื้อกูลการเรียนของเด็ก
5. การมีส่วนร่วมด้านการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว

กอร์ดอน และบริวเวล (Gordon & Breivogel. 1976 : 39) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมให้การศึกษาของผู้ปกครองเป็น 6 ประเภท คือ

1. ผู้ปกครองเป็นผู้คอยยื่นสังเกตดูห่าง ๆ ไม่ถึงขั้นร่วมลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย
2. ผู้ปกครองเป็นผู้ร่วมตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ของโรงเรียน
3. ผู้ปกครองเริ่มเป็นอาสาสมัครในชั้นเรียน
4. ผู้ปกครองร่วมทำงานในฐานะเป็นผู้ช่วยครู
5. ผู้ปกครองเป็นผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่จะทำให้ตนเองมีทักษะในการเป็นผู้ปกครองที่ดี
6. ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นครูของบุตรหลานตนเองที่บ้าน

โคเฮนและฮัฟฮอฟ (Mc.Knight. 1997 : 38) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการการปฏิบัติการประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานงาน ขอความร่วมมือ

คุณธรรมจริยธรรมที่โรงเรียนควรส่งเสริม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่โรงเรียนควรส่งเสริมนั้น ถึงแม้ว่าจะมีนักการศึกษาเสนอแนะไว้มากมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติดังนี้ [แผนปฏิบัติการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.), 2549 : 32]

1. จัดกิจกรรมหน้าเสาธงทุกเช้าเป็นประจำ เน้นฝึกมารยาท ความเป็นผู้นำให้ทั่วถึงมีกิจกรรมสำคัญ คือ

1.1 กิจกรรมเคารพธงชาติ สวดมนต์ และกล่าวคำปฏิญาณ

1.2 กิจกรรมฝึกมารยาทการแสดงความเคารพบุคคลต่าง ๆ

1.3 กิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสะอาด เขตรับผิดชอบประจำวันของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสุดสัปดาห์ มีกิจกรรมสำคัญคือ

2.1 กิจกรรมทางศาสนาทุกเย็นวันสุดสัปดาห์ ได้แก่ การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ สวดมนต์ให้ว้พระทำนองสรภัญญะ การนั่งสมาธิ

2.2 กิจกรรมทางศาสนาที่จัดเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง นิมนต์พระสงฆ์ มาอบรมคุณธรรมจริยธรรม บรรยายธรรม ฝึกนักเรียนได้อารธนาศีล อารธนาธรรม

2.3 กิจกรรมบันทึกความดี ให้นักเรียนบันทึกความดีทำลงในสมุด แล้วนำมาเล่าให้เพื่อนฟัง

3. จัดกิจกรรมทางศาสนาในวันขึ้นภาคเรียน มีกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ได้แก่

3.1 การประกาศเกียรติคุณและมอบรางวัลแก่นักเรียนประพฤติดี

3.2 จัดประกวดเล่านิทานธรรมะหรือนิทานชาดก

3.3 จัดการแสดงของนักเรียน โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรม

3.4 การคัดเลือกผู้นำนักเรียนด้านจริยธรรม

4. ปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาของตนตามความเหมาะสมจะเห็นได้ว่า นโยบายเหล่านี้เป็นแนวทางที่โรงเรียนจะต้องนำสู่การปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์

คุณลักษณะของคนไทยที่ประเทศชาติต้องการ และมีความจำเป็นต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อม ในสถานการณ์ปัจจุบัน มี 10 ประการ ดังนี้ พระพิพิธธรรมสุนทร (ปราชญ์ กล้าผจญ, 2544 : 285 ; อ้างอิงจาก พระพิพิธธรรมสุนทร 2544 การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในมหาวิทยาลัยรามคำแหง หน้า 12)

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัด และยึดมั่นในลัทธิมาฮาซีท
4. ผู้นำในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจารณ์ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์

7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเอง มีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจ รู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญ และสามัคคีกัน

คุณธรรมจริยธรรมที่ควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมในสังคมไทย จากแผนแม่บทวาระแห่งชาติว่าด้วย ทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2541 – 2550 ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ดังต่อไปนี้ (คุณ โทษณ์, 2545 : 29 – 30)

1. คุณธรรม 4 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ประทานแก่ปวงชนชาวไทย ประกอบด้วย

1.1 การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์
เป็นต้น

1.2 การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดี

1.3 การอดทน อดกลั้น อดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ก็ตาม

1.4 การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

2. ค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย

2.1 การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ

2.2 การประหยัดอดออม

2.3 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

2.4 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

2.5 ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาบรรจุเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทางโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้แก่นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ดังนี้

1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต
2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นแนวเศรษฐกิจพอเพียง
4. รู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
5. วิเคราะห์พระราชดำริ พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติของตน

สรุปจากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ค่านิยมพื้นฐานของสังคมไทย คุณธรรม 4 ประการ และหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ประทานแก่ปวงชนชาวไทย และทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 ได้จัดไว้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 ได้จำแนกรายการคุณธรรมจริยธรรมได้ครอบคลุมคุณลักษณะของเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ผู้วิจัยจึงได้นำคุณธรรมจริยธรรมที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียนทั้ง 5 ด้าน ตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ได้กำหนดกิจกรรมที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต
2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวเศรษฐกิจพอเพียง
4. รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติของตน

โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามคุณธรรมจริยธรรม จากการประชุมสัมมนา เรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาไทย ในวันที่ 15 ธันวาคม 2549 ของคณะผู้บริหารสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 และคณะนักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาผู้วิจัยสรุปว่ากิจกรรมมาตรการเรียนรู้ของหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของการประชุมสัมมนาครั้งนี้บูรณาการกิจกรรมในแผนปฏิบัติการปี 2549 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ตามมาตรฐานการเรียนรู้ 5 ด้าน ดังนี้

1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต
 - 1.1 กิจกรรมการกำหนดข้อตกลง ระเบียบห้องเรียน
 - 1.2 กิจกรรมกลุ่มสี ในการรักษาความสะอาดของโรงเรียน
 - 1.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 1.4 กิจกรรมธนาคารความดี
 - 1.5 กิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน
2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 กิจกรรมเงินทองของมีค่า
 - 2.2 กิจกรรมออมทรัพย์
 - 2.3 กิจกรรมตลาดนัดเมตตาสู่ความพอเพียง
 - 2.4 กิจกรรมรีไซเคิล
 - 2.5 กิจกรรมหารายได้พิเศษ
3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.1 กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 3.2 กิจกรรมร่วมรณรงค์ เผยแพร่ ต่อด้านสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชน
 - 3.3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย
 - 3.4 กิจกรรมสร้างสำนึกจิตสาธารณะ
 - 3.5 กิจกรรมสำนึกรักบ้านเกิด
4. รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.1 กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน

4.2 กิจกรรมสาธารณะกุศลของโรงเรียนและชุมชน

4.3 กิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ

4.4 กิจกรรมรู้ใช้ รู้จ่าย

4.5 กิจกรรมบัญชีรายรับ รายจ่าย เงินออม

5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน

5.1 กิจกรรมโครงการด้านพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

5.2 กิจกรรมพิธีการวันสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

5.3 กิจกรรมยุวทูตน้อย เผยแพร่แนวพระราชดำรัส

5.4 กิจกรรมปณิธานใจเพื่อในหลวง

5.5 กิจกรรมตามรอยพระยุคลบาท

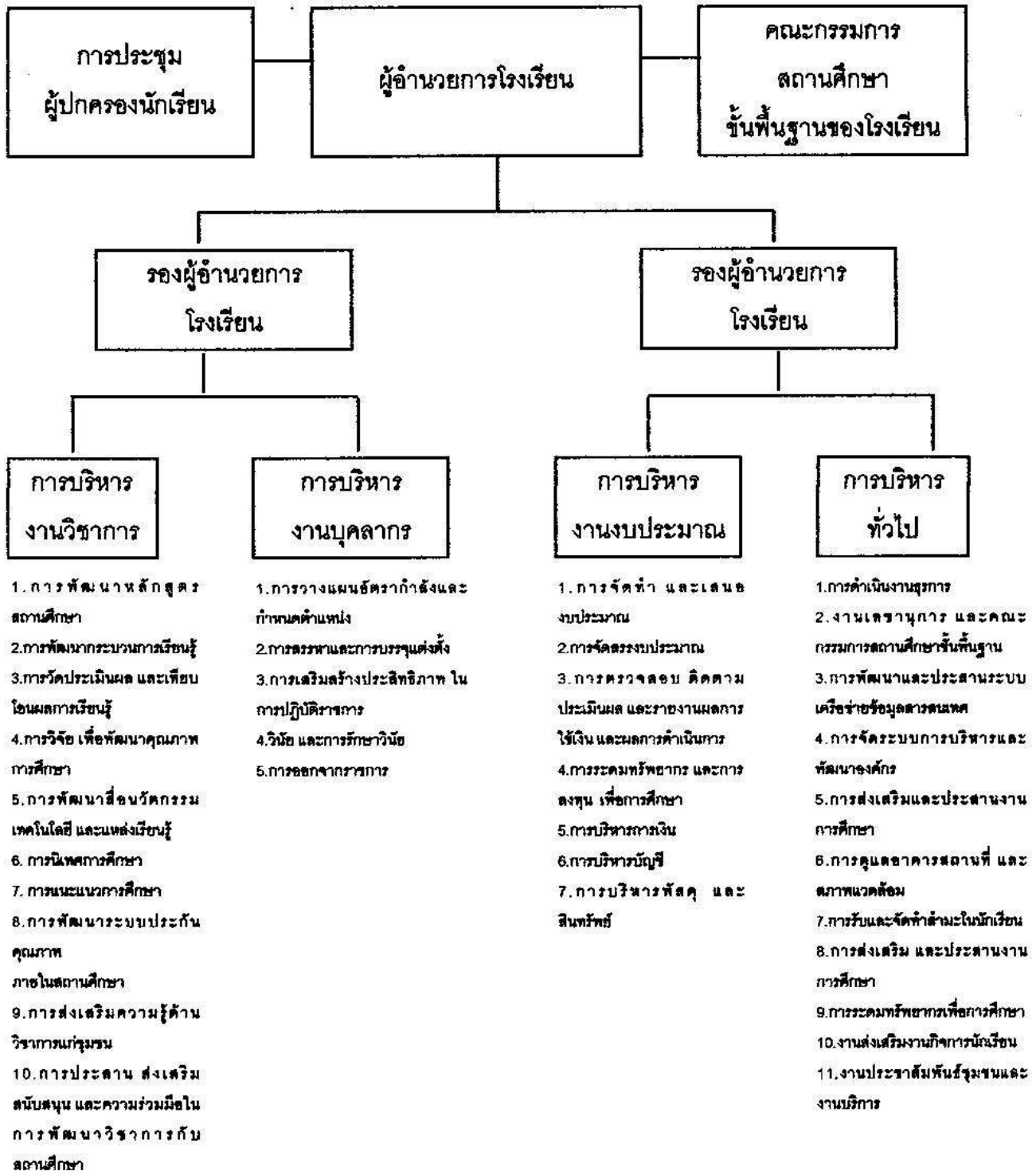
โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)

โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) เดิมเป็นสถานศึกษาของโรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๙ ตั้งอยู่ในที่ดินของการเคหะแห่งชาติ หมู่ที่ 1 ตำบลบางเสาธง กิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มีเนื้อที่ประมาณ 8 ไร่เศษ การเคหะแห่งชาติได้มอบอาคารเรียนให้กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2530 มูลค่าในการก่อสร้างประมาณ 12 ล้านบาท เป็นอาคารแบบโรงเรียนมัธยมวัดราชโอรส ตัวอาคารเป็นตึก 4 ชั้น จำนวน 25 ห้องเรียน

ในระยะเวลาต่อมาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการได้เห็นความสำคัญของอาคารเรียนดังกล่าวที่จะพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาของกุลบุตร กุลธิดาที่อยู่ใกล้เคียง ได้มีโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย จึงได้แยกจากโรงเรียนรัตนโกสินทร์ ๙ มาตั้งเป็นโรงเรียนใหม่ ใช้ชื่อว่า "โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)" เพื่อเป็นเกียรติกับการเคหะแห่งชาติ ครบ 10 ปี ได้เปิดทำการสอนอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 1,309 คน โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ได้เจริญขึ้นเป็นลำดับ มีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบันโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชนในด้านการจัดการเรียนการสอน และการส่งเสริมจริยธรรม ในปี พ.ศ. 2547 ได้รับงบประมาณสนับสนุนสร้างอาคารเรียนแบบ 2/28 ปรับปรุง 4 ชั้น 15 ห้องเรียน มีบุคลากรครู จำนวน 44 คน จัดเป็นสายผู้บริหาร จำนวน 3 คน สายผู้สอนจำนวน 30 คน และสายสนับสนุนการศึกษา จำนวน 11 คน ร่วมดำเนินการ

จัดการเรียนการสอนเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2544 (แผนปฏิบัติการ
โรงเรียนเคหะบางพลี, 2549 : 9)

โครงสร้างการบริหารโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)

แผนภูมิที่ 2 แสดงโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)

ที่มา : แผนปฏิบัติการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.), 2549 : 11.

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)

วิสัยทัศน์

“ภายในปี 2544 โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) จะเป็นโรงเรียนที่บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งด้านโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู การบริหารจัดการเรื่องนวัตกรรม เทคโนโลยี สารสนเทศ การบริหารทรัพยากรและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา”

พันธกิจ

1. บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการกระจายอำนาจ
2. เร่งรัดพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
3. พัฒนาใช้เทคโนโลยี ในการบริหารจัดการ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. สร้างเครือข่ายพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน

เป้าหมาย

1. เด็กนักเรียนของโรงเรียนทุกคน ได้รับเตรียมความพร้อม และการพัฒนาให้มีคุณลักษณะตามวัย และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนา มีขวัญกำลังใจ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกระตือรือร้นในการพัฒนาวิชาชีพ
3. โรงเรียนได้รับความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน สถานประกอบการ และประชาชนในชุมชน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ (แผนกลยุทธ์โรงเรียนเคหะบางพลี, 2547 – 2548 : 10)

บุคลากรครู ภูมิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

บุคลากรครูในโรงเรียน มีจำนวน 44 คน โดยเป็นครูที่อยู่ในพื้นที่กิ่งอำเภอบางเสาธง ร้อยละ 47.73 และต่างพื้นที่ร้อยละ 52.27 และส่วนใหญ่สอนตามสาขาที่จบการศึกษา ถ้าไม่ตรงตามสาขาที่สอนก็จะได้รับการพัฒนา โดยที่โรงเรียนจัดส่งเข้ารับการอบรม สัมมนา ดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง มีประสบการณ์ในการทำงาน โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 5 ปีจำนวน 3 คน 5 – 10 ปีจำนวน 6 คน 10 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน และ 20 ปีขึ้นไปจำนวน 31 คน

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) จัดการเรียนรู้อย่างทั่วถึง 8 กลุ่มสาระ โดยคำนึงถึงกระบวนการและวิธีหลากหลายให้เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ครูผู้สอน จัดการเรียนการสอนแบบยึด

ผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนรู้

โรงเรียนจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาความคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถด้านอารมณ์ ปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากสภาพสังคมไทยกำลังประสบปัญหาด้านสังคม โดยเฉพาะเรื่องความขัดแย้งทางความคิดและการกระทำของบุคคล ดังนั้นโรงเรียนจึงจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ทางแก้ไข ส่งเสริมให้รู้จักคุณค่าของศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และได้ดำเนินการในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวปฏิบัติของโรงเรียน ดังนี้ (แผนปฏิบัติการโรงเรียนเคหะบางพลี, 2549 : 32)

1. จัดกิจกรรมหน้าเสาธงทุกเช้าเป็นประจำ เน้นฝึกมารยาท ความเป็นผู้นำให้ทั่วถึง มีกิจกรรมสำคัญ คือ

- 1.1 กิจกรรมเคารพธงชาติ สวดมนต์ และกล่าวคำปฏิญาณ
- 1.2 กิจกรรมฝึกมารยาทการแสดงความเคารพบุคคลต่าง ๆ
- 1.3 กิจกรรมรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสะอาด เขตรับผิดชอบประจำวัน

ของนักเรียน

2. การจัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสุกัลป์ดาร์ห์ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

2.1 กิจกรรมทางศาสนาทุกเย็นวันสุกัลป์ดาร์ห์ ได้แก่ การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ สวดมนต์ให้ว้พระท่านองสรภัญญะ การนั่งสมาธิ

2.2 กิจกรรมทางศาสนาที่จัด เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง นิมนต์พระสงฆ์มาอบรมคุณธรรม จริยธรรม บรรยายธรรม ฝึกนักเรียนได้อารธนาศีล อารธนาธรรม

2.3 กิจกรรมบันทึกความดี ให้นักเรียนบันทึกความดีทำลงในสมุด แล้วนำมาเล่าให้เพื่อนฟัง

3. จัดกิจกรรมทางศาสนาในวันสัปดาห์เรียน มีกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน ได้แก่

- 3.1 การประกาศเกียรติคุณและมอบรางวัลแก่นักเรียนประพฤติดี
- 3.2 จัดประกวดเล่านิทานธรรมะหรือนิทานชาดก
- 3.3 จัดการแสดงของนักเรียน โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรม
- 3.4 การคัดเลือกผู้นำนักเรียนด้านจริยธรรม

4. ปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาของตนตามความเหมาะสมจะเห็นได้ว่า นโยบายเหล่านี้เป็นแนวทางที่โรงเรียนจะต้องนำสู่การปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ตามคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีดังนี้

ภัททิยา กฤษณะพันธ์ (2540 : บทคัดย่อ) กล่าวว่าการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย โดยการนำคุณธรรม 4 ประการ คือ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์สุจริต และการประหยัด มาจัดเป็นกิจกรรมเสริมแนวการจัดประสบการณ์ประจำวัน ในการวิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเปรียบเทียบ การสังเกตก่อน – หลังการทดลอง และติดตามผล กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 4 – 5 ปี จำนวน 10 คน ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมก้าวร้าวที่เด็กแสดงออก ด้วยการใช้แบบสังเกตได้ 2 ห้องเรียน ๆ ละ 5 คน แล้วสุ่มอีกครั้งด้วยวิธีการจับสลาก เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ใช้วัดด้วยช่วงเวลา ในการดำเนินการวิจัยนี้ กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมเสริมแผนการจัดประสบการณ์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ปกติเท่านั้น การวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณโดยการหาค่า ร้อยละและค่ามัธยฐานของคะแนนของการเกิดพฤติกรรม ก้าวร้าวของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ขณะทำกิจกรรมเสรี (การเล่นตามมุม) และกิจกรรมการเล่นการแฉ่ง ในช่วงเวลา 3 ระยะ คือ ระยะเส้นทาง ระยะทดลอง และระยะติดตามผล

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เสริมแผนการจัดประสบการณ์ปกติ มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม อีกทั้งเมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วพฤติกรรมก้าวร่วมนั้นยังลดอยู่

อัญชลี เครือคำขาว (2540 : 111 – 112) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือผลการวิจัย พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 อีกด้วยเช่นกัน

พิระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2541: บทคัดย่อ) กล่าวว่า การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาการดำเนินการ ปัญหา สาเหตุ และการแก้ไข ปัญหาการจัดกิจกรรมการปลูกฝัง จริยธรรมของ โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์ที่ ปฏิบัติงานในโรงเรียน กระสังพิทยาคม จำนวน 38 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือ และ อุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสำรวจ กล้อง ถ่ายรูป เครื่องบันทึกและสมุดบันทึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ตามประเด็นในความมุ่งหมายของ การวิจัย และนำผลเสนอผลการวิจัย โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. การสอดแทรกในการสอนรายวิชาต่าง ๆ ครูอาจารย์สอนในโรงเรียนได้ปลูกฝังคุณธรรม โดยในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ได้พูดถึงเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้ นักเรียนปฏิบัติได้มากน้อยเท่าไรโรงเรียนกำหนดการปลูกฝังคุณธรรมทุกด้าน ในการสอนเนื้อหาวิชา การในทุกรายวิชา และทุกครั้งที่ทำการสอน ปัญหาที่พบส่วนมากจะเกิดจากตัวนักเรียนเอง คือ นักเรียนบางส่วนไม่ได้ให้ความสนใจอีก ทั้งยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร การสอด แทรกคุณธรรมด้านต่าง ๆ ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยากเนื่องจากอาจารย์ ผู้สอนขาดเทคนิควิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ครู

2. การปลูกฝัง จริยธรรมโดยตรง โรงเรียนได้ดำเนินการโดยการสอนรายวิชาที่มีเนื้อหา ด้าน จริยธรรม มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปลูกฝัง จริยธรรม มีการอบรมหน้าเสาธง โดยครูเวรและครูที่ ปรึกษา มีการอบรมประจำสัปดาห์ โดยคณะกรรมการงาน จริยธรรม เชิญวิทยากรจากภายนอกมา ให้ การอบรม มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่น ๆ การจัดกิจกรรมค่ายพุทธบุตร แต่โรงเรียนขาดงบประมาณการดำเนินการ นักเรียนบางส่วนยังไม่มี การปฏิบัติตนตามเป้าหมาย เนื่องจาก สื่อจากภายนอกมีอิทธิพล เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีการลอกเลียนแบบใน ตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนได้แก้ปัญหา โดยการให้คำแนะนำในการเลือกสื่อการเชิญวิทยากรมา ให้การอบรมมากขึ้น และจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม

3. การบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน โรงเรียนได้มีการกำหนดกฎระเบียบใน การอยู่ร่วมกัน อาจารย์ทุกและนักเรียนร่วมมือกัน การจัดกิจกรรมการปลูกฝัง จริยธรรมของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมพิเศษ นอกเหนือจากการเรียนการสอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจริยธรรม ปัญหาสำคัญที่พบคือ การจัดกิจกรรมเข้าค่ายจริยธรรม ไม่สามารถจัดได้ครบทุกระดับชั้น นักเรียนบางส่วนขาดความสนใจและไม่กระตือรือร้น ในการเข้า

ร่วมกิจกรรม โรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดให้มีป้ายคำเตือน คำสาปแช่ง เพื่อปลูกฝังจริยธรรมด้านต่าง ๆ ขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ชุมชน และวัด เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

จุฑาทิ วรณวิเศษ และคณะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของนักเรียน นักเรียนศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1. ด้านการบริหารเพื่อส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการส่งเสริมจริยศึกษาในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น การที่ครูประจำชั้นควรเยี่ยมบ้านนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนทุกโรงเรียนได้ดำเนินการเพียงระดับปานกลาง

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมจริยศึกษาในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดเกือบทุกด้าน โดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

3.1 กิจกรรมส่งเสริมจริยศึกษาที่นักเรียนที่ชอบมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ และไม่ชอบมากที่สุด คือ การจัดบรรดาตามแผนรื้อในภาคฤดูร้อน

3.2 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยศึกษามากที่สุด คือ ทุกวันศุกร์ และในคาบวิชาพระพุทธศาสนา

3.3 บุคลากรที่มีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คือ ครูทุกคน รองลงมาคือ ครูฝ่ายจริยศึกษา

3.4 รูปแบบการส่งเสริมความประพฤติที่นักเรียนต้องการมากที่สุด คือ ผู้ที่ประพฤติดีควรได้รับการยกย่องเป็นเกียรติบัตร การมีวินัยในตนเอง รู้ผิดรู้ชอบด้วยตนเอง และการระบุคะแนนความประพฤติในใบรับรองวุฒิ

4. ผลการเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนะการจัดสภาพการส่งเสริมจริยศึกษาสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญสถิติระดับ 0.001 ในภาพรวมด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ยกเว้นด้านบริหารเพื่อส่งเสริมจริยศึกษาด้านเดียวที่นักเรียนหญิงมีทัศนะไม่แตกต่างกับนักเรียนชาย

5. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ขนาดกลางส่งเสริมจริยศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทั้งด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

สุพิศ จันทร์บุตร (2543 : บทคัดย่อ) กล่าวว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของเยาวชนในโรงเรียนชุมแพศึกษา 2) เพื่อทดสอบแนวทางการพัฒนาจริยธรรมให้กับเยาวชน ในโรงเรียนชุมแพศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) เยาวชนที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนชุมแพศึกษา จำนวน 55 คน 2) ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนชุมแพศึกษา จำนวน 55 คน 3) ผู้ปกครองของเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชุมแพศึกษา จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 3 ฉบับ สำหรับสอบถามผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา และเยาวชนที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนชุมแพศึกษา สำหรับการพัฒนาจริยธรรมนั้นได้ใช้กิจกรรมแทรกแซงประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ เยาวชนการประชุมผู้ปกครอง ภายหลังจากการได้กิจกรรมแทรกแซงแล้ว เยาวชนในโรงเรียนชุมแพศึกษามีการศึกษา และเปลี่ยนแปลงระดับของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ดีขึ้น โดยพบว่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามขั้นตอนการพัฒนาเหตุผลจริยธรรมของโคลเบอร์กตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมที่ดีขึ้น 7 ประเด็นและมีการเปลี่ยนแปลงลดลง 3 ประเด็น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนตามความเห็นของครู อาจารย์ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยต่อระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกประเด็น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่า มีค่าเปลี่ยนแปลงระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเพิ่มขึ้น 14 กิจกรรม และไม่เปลี่ยนแปลง 6 พฤติกรรม สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนในโรงเรียนชุมแพศึกษา ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้

ปณัญญา ศรีเดช (2544 : 86 – 89) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยสอดแทรกคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีสอนแบบปกติ กับการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณ เสนาะคำ (2548 : 128 – 129) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริง และที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริง และที่ควรเป็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และในกิจกรรมแต่ละด้าน ในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร จะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

ลี (Lee. 1992 : 128) ได้ศึกษาคุณสมบัติของการเสียสละของเกษตรกรชาวเกาหลีกับการทำให้ทันสมัยพบว่า เกษตรกรรุ่นเก่าเสียสละให้กับคนรุ่นใหม่ เป็นการอุทิศพลังงานทำให้ประเทศทันสมัยเป็นการเตรียมบุคลากรในชาติให้ดีขึ้นซึ่งการเตรียมนั้นไม่ควรมียึดจำกัดต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่ควรใช้องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคมให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากความพอใจของมนุษย์เป็นหน้าที่สูงสุดของสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมและจิตใจพอ ๆ กับการได้ครอบครองวัตถุ

โลจตัน (นริศรา ริชาร์ดสัน, 2546 : 17 ; อ้างอิงจาก Leighton. 1991 : 2334) ศึกษาการเสียสละและการให้อภัยที่มีต่อการรังสฤษดิ์เกี่ยวกับความรุนแรง โดยศึกษาวิธีการบางอย่างที่กระตุ้นให้เกิดความรุนแรง โดยการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์กลไกของผู้รับบาป ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาความคิดรวบยอดของการให้อภัยในแง่เนื้อหาและวิธีการ โดยแปลความหมายการกระทำของผู้รับบาป และการปฏิบัติการให้อภัยจากภาพรวม พบว่าการทำความเข้าใจหลักแหลมเกี่ยวกับการโยนความผิด และกระบวนการของการให้อภัยนั้น เป็นพื้นฐานที่จะสร้างแบบการสอนสำหรับการรังสฤษดิ์เกี่ยวกับความรุนแรง

แมคคลูร์ (นริศรา ริชาร์ดสัน, 2546 : 17 ; อ้างอิงจาก McClure. 1921 : 2541) ศึกษาการกระทำที่เสียสละ โดยศึกษาการใช้คำพูดและเพศ จากงานของยูริพอิดิส เพื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย โดยศึกษาจากเรื่องที่เป็นการเสียสละแบบสมัครใจ ซึ่งเป็นความตายที่พระเจ้าต้องการและเหยือกก็ยินดี พบว่าแม้เหยื่อเสียสละชายและหญิง จะใช้แงจริยธรรมเดิมมาอ้างเหตุผลสำหรับความตายก็คิดปะการพูดแบบเพศชายมาใช้ในการอ้างเหตุผลการกระทำของเธอ สำหรับเพศชายไม่เคยอ้างเหตุผล แม้ว่าเขาจะเกี่ยวข้องกับความตายแบบเสียสละและสมัครใจ

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูในด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมเสริมในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความเสียสละ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไทย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิดกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ จำแนกตามกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 5 ด้าน โดยสอบถามเกี่ยวกับระดับของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งให้ค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น
ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการทฤษฎีแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2549 และอรุณ เสนาะคำ (2548 : 55) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิดกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ จำแนกตามกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 5 ด้าน โดยสอบถามเกี่ยวกับระดับของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งให้ค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น
ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับมาก
ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับน้อย
ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการทฤษฎีแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2549 และอรุณ เสนาะคำ (2548 : 55) กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2. สร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิด ที่ได้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 50 ข้อ

3. นำเสนอแบบสอบถามต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการใช้ภาษาและความตรงของเนื้อหา

วิธีหาคุณภาพเครื่องมือ

หาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตามหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในภาคผนวก เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1. เป็นผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญ ทางด้านการบริหารวิชาการ โดยมีประสบการณ์ในการบริหารงานมาแล้วกว่า 20 ปี จำนวน 1 ท่าน ได้แก่ นางสาวทัศนีย์ เอี่ยมผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.)

2. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและเอก ทางด้านการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยและผ่านการปฏิบัติงานทางด้านการวิจัยเป็นอย่างดีจำนวน 2 ท่าน ได้แก่ รศ.ฐิธิ์ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ ดร.จิตชัย สนั่นเสียง อาจารย์โปรแกรมสาขาบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

3. ได้ดำเนินการปรับปรุงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แล้วได้แบบสอบถามเพื่อดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จำนวน 48 ข้อ

หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ทวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2535 : 132 – 133) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนอนุบาลเอี่ยมสุริย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนิน ดังนี้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.) ด้วยตนเอง ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 235 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อใช้ในการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติที่ใช้พื้นฐานในการวิเคราะห์คำนวณสถิติภาคบรรยายของข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียน ใช้การตรวจให้คะแนนและหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละรายการ และแปลผลเป็น 5 ระดับ (Edward, 1984 : 46)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ซึ่งใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 12 โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ และแปลความหมาย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- N แทน จำนวนประชากร
- X แทน ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่าระดับความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุม 5 ด้าน ดังนี้
 1. การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต
 2. การวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 3. การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น
 4. รู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
 5. วิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มา

เป็นแนวปฏิบัติแห่งตน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากแบบสอบถาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

1. การตรวจให้คะแนน

ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม 5 กำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 5

ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม 4 กำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 4

ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม 3 กำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 3

ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม 2 กำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 2

ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม 1 กำหนดค่าคะแนน เท่ากับ 1

2. การแปลผลค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจริงในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจริงในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจริงในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจริงในระดับ
น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นจริงในระดับ
น้อยที่สุด

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ของโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) วิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้นสถานภาพจากผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	115	48.90
หญิง	120	51.10
รวม	235	100.00
อายุ		
10 ปี	78	33.20
11 ปี	85	36.20
12 ปี	71	30.20
มากกว่า 12 ปี	1	0.40
รวม	235	100.00
ระดับชั้นเรียน		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	77	32.80
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	79	33.60
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	79	33.60
รวม	235	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนนักเรียนทั้งหมด 235 คน เป็นเพศชายจำนวน 115 คน (ร้อยละ 48.90) เป็นเพศหญิงจำนวน 120 คน (ร้อยละ 51.10) มีอายุ 10 ปี จำนวน 78 คน (ร้อยละ 33.20) อายุ 11 ปี จำนวน 85 คน (ร้อยละ 36.20) อายุ 12 ปี จำนวน 71 คน (ร้อยละ 30.20) และอายุมากกว่า 12 ปีจำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.40) และศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 77 คน (ร้อยละ 32.80) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 79 คน (ร้อยละ 33.60) และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 79 คน (ร้อยละ 33.60) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ ระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ 2 – 7

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 โดยภาพรวม

กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต	3.66	0.491	มาก	4
2. ด้านการวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.70	0.56	มาก	3
3. ด้านการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.64	0.57	มาก	5
4. ด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	3.78	0.59	มาก	2
5. ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน	4.02	0.47	มาก	1
รวม	3.76	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการส่งเสริมอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับแรกได้แก่ ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน มีค่าเฉลี่ย 4.02 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 รองลงมาได้แก่ ด้านการรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ด้านการวางแผนรายจ่าย

รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.456 ด้านการ
ใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต มีค่าเฉลี่ย 3.66 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และด้าน
การอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.64 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57
ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้านการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต				
1. การกำหนดแนวปฏิบัติข้อตกลง กฎ หรือระเบียบร่วมกันของนักเรียนในห้องเรียน	3.73	0.77	มาก	2
2. การปฏิบัติกิจกรรมการรักษาความสะอาดของโรงเรียนในกลุ่มสี่ของนักเรียน	3.83	0.75	มาก	1
3. การแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ของใช้ อุปกรณ์การเรียนแก่เพื่อนนักเรียน	3.62	0.90	มาก	4
4. การนำกระดาษสมุดเหลือใช้ของนักเรียนได้ไปใช้ประโยชน์งานอื่นเสมอ	3.69	1.09	มาก	3
5. การเขียนบันทึกความดี เมื่อได้ช่วยเหลือดูแลและแสดงน้ำใจไมตรีกันน้อง, เพื่อน ฯลฯ	3.69	0.95	มาก	3
6. การช่วยเหลือดูแลความสะอาดของนักเรียน แม้จะไม่ใช่น้ำที่เวร	3.26	0.94	ปานกลาง	5
7. การประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของนักเรียน	3.62	0.90	มาก	4
8. กิจกรรมการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของโรงเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี	3.69	0.89	มาก	3
9. การยิ้ม ไหว้ ทักทาย บุคคลที่เข้ามาในโรงเรียน	3.83	1.03	มาก	1
รวม	3.66	0.49	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 และเมื่อพิจารณารายชื่อ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมการรักษาความสะอาดของโรงเรียนในกลุ่มสี่ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.83 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 การยิ้ม ไหว้ ทักทาย บุคคลที่เข้ามาในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.83 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 การกำหนดแนวปฏิบัติข้อตกลง กฎ หรือระเบียบร่วมกันของนักเรียนในห้องเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.73 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77 กิจกรรมการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของโรงเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 3.69 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 การนำกระดาษสมุดเหลือใช้ของนักเรียนได้ไปใช้ประโยชน์งานอื่นเสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.69 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 การเขียนบันทึกความดี เมื่อได้ช่วยเหลือดูแล และแสดงน้ำใจไมตรีแก่น้อง, เพื่อน ฯลฯ มีค่าเฉลี่ย 3.69 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 การแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ของใช้อุปกรณ์การเรียนแก่เพื่อนนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 การประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.62 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.905 ตามลำดับ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ การช่วยเหลือดูแลความสะอาดของนักเรียน แม้จะไม่ใช่น้ำที่เวอร์ มีค่าเฉลี่ย 3.26 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้านการวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง, ครอบครัว, ชุมชน)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	X	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง, ครอบครัว, ชุมชน)				
10. การวางแผนก่อนตัดสินใจเลือกซื้อของ เช่น อุปกรณ์การเรียน ของเล่น	3.82	0.99	มาก	3
11. กิจกรรมสัจจะออมทรัพย์ (ออมวันละ 1 บาท) โดยนักเรียนเก็บเงินไว้กับตนเอง	4.11	0.96	มาก	2
12. กิจกรรมตลาดนัดเมตตา ให้นักเรียนนำสิ่งที่มี อยู่และไม่ได้ใช้ประโยชน์ที่บ้าน นำมา แลกเปลี่ยนซื้อขายด้วยราคาป็นน้ำใจแก่ เพื่อน ๆ	3.69	1.13	มาก	5
13. วัสดุอุปกรณ์การเรียนใช้เพื่อความจำเป็น อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า	3.80	0.82	มาก	4
14. การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวัน ของตน เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปอย่างรอบคอบ	3.50	1.01	มาก	8
15. การเขียนเรียงความส่งเสริมการประหยัด และออมทรัพย์ เพื่ออนาคตที่ดี	3.42	1.07	ปานกลาง	9
16. กิจกรรมออมทรัพย์ โดยให้นักเรียนฝากเงิน ไว้กับธนาคาร	4.14	0.98	มาก	1
17. กิจกรรมส่งเสริมการประหยัด เช่น การไม่ แวะซื้อของตามทางก่อนเดินถึงโรงเรียน	3.61	1.09	มาก	6
18. การทำงานหารรายได้พิเศษของนักเรียน	3.39	1.23	ปานกลาง	10

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
19. การดูแลรักษาซ่อมแซมของใช้ภายในบ้าน	3.58	1.05	มาก	7
รวม	3.70	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง, ครอบครัว, ชุมชน) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และเมื่อพิจารณารายข้อ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมออมทรัพย์ โดยให้นักเรียนฝากเงินไว้กับธนาคาร มีค่าเฉลี่ย 4.14 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 กิจกรรมสัจจะออมทรัพย์ (ออมวันละ 1 บาท) โดยนักเรียนเก็บเงินไว้กับตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.11 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 การวางแผนก่อนตัดสินใจเลือกซื้อของ เช่น อุปกรณ์ การเรียน ของเล่น มีค่าเฉลี่ย 3.82 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 การใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนใช้เพื่อความจำเป็น อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 กิจกรรมตลาดนัดเมตตาให้นักเรียนนำสิ่งที่มีอยู่และไม่ได้ใช้ประโยชน์ที่บ้านนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายด้วยราคารับน้ำใจแก่เพื่อน ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.69 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13 กิจกรรมส่งเสริมการประหยัด เช่น การไม่แหวะซื้อของตามทางก่อนเดินถึงโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.61 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09 การดูแลรักษาซ่อมแซมของใช้ภายในบ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.58 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวันของตน เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปอย่างรอบคอบ มีค่าเฉลี่ย 3.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 ตามลำดับ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ การเขียนเรียงความส่งเสริมการประหยัดและออมทรัพย์ เพื่ออนาคตที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 การทำงานหารรายได้พิเศษของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.23

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	X	S.D.	ระดับ	ลำดับ
29. การร่วมกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น / ชุมชน ของนักเรียน	4.11	0.915	มาก	1
รวม	3.65	0.57	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57 และเมื่อพิจารณารายข้อ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) อยู่ในระดับมาก 9 ข้อได้แก่ การร่วมกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น/ชุมชนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.11 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย เช่น มารยาท การแต่งกาย การใช้ภาษาไทย เหมาะสมที่นักเรียนจะนำมาเป็นแบบอย่างได้ มีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 การแยกขยะกระดาษ/ขวดพลาสติก ก่อนทิ้งลงภาชนะรองรับของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.66 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 การช่วยบำรุงรักษานำร่องสวนหย่อมและต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนโดยนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.61 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 การจัดสัปดาห์รณรงค์ เพื่อรักษาความสะอาดสาธารณะสมบัติของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.60 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 การร่วมกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 การบันทึกความดีในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และการรักษาสาธารณสมบัติประจำวัน มีค่าเฉลี่ย 3.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 การจัดการสิ่งปฏิกูล การแยกขยะ(ให้มีมูลค่า) ก่อนทิ้งภายในบ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 การสำรวจสิ่งแวดล้อมและดูแลสาธารณะสมบัติภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 ตามลำดับ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง คือ การร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการบำรุงรักษาสีสิ่งแวดล้อม และสาธารณะสมบัติของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.45 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน)				
30. การเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน	3.33	1.12	ปานกลาง	9
31. การซื้อสินค้าของใช้จากสหกรณ์ / ร้านค้า สวัสดิการโรงเรียน	3.89	0.95	มาก	4
32. การนำของเหลือใช้กับมาทำประโยชน์แก่ ตนเองและครอบครัว	3.70	1.06	มาก	7
33. การขยายตลาดนัดเมตตาของนักเรียนสู่ ชุมชน	3.77	1.01	มาก	5
34. การดูแลทำความสะอาดหลังใช้ห้องสุขา โดยนักเรียน	3.75	1.08	มาก	6
35. การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของต่าง ๆ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดย นักเรียนและผู้ปกครอง	4.02	0.91	มาก	2
36. การให้ประชาชนได้มาใช้อาคารเรียนและ สนามกีฬาของโรงเรียน	4.17	0.90	มาก	1
37. การให้ผู้ปกครอง, พ่อค้า ประชาชนได้มา ร่วมกิจกรรมการกุศล เพื่อการศึกษาของ โรงเรียน	3.94	0.94	มาก	3

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน)				
30. การเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน	3.33	1.12	ปานกลาง	9
31. การซื้อสินค้าของใช้จากสหกรณ์ / ร้านค้า สวัสดิการโรงเรียน	3.89	0.95	มาก	4
32. การนำของเหลือใช้กับมาทำประโยชน์แก่ ตนเองและครอบครัว	3.70	1.06	มาก	7
33. การขยายตลาดนัดเมตตาของนักเรียนสู่ ชุมชน	3.77	1.01	มาก	5
34. การดูแลทำความสะอาดหลังใช้ห้องสุขา โดยนักเรียน	3.75	1.08	มาก	6
35. การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของต่าง ๆ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดย นักเรียนและผู้ปกครอง	4.02	0.91	มาก	2
36. การให้ประชาชนได้มาใช้อาคารเรียนและ สนามกีฬาของโรงเรียน	4.17	0.90	มาก	1
37. การให้ผู้ปกครอง, พ่อค้า ประชาชนได้มา ร่วมกิจกรรมการกุศล เพื่อการศึกษาของ โรงเรียน	3.94	0.94	มาก	3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	X	S.D.	ระดับ	ลำดับ
38. กิจกรรมการรักษาสาธารณสุขสมบัติของ โรงเรียน เช่น การดูแลรักษาความสะอาด ไม่มีดี เขียนโต๊ะเรียน ฝาผนัง และไม่ทำลายสิ่งของใน โรงเรียน	3.46	1.06	ปานกลาง	8
รวม	3.78	0.59	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 และเมื่อพิจารณารายข้อ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้น ที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ได้แก่ การให้ประชาชนได้มาใช้อาคารเรียนและสนามกีฬาของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.17 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของต่าง ๆ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยนักเรียนและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย 4.02 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 การให้ผู้ปกครอง, พ่อค้า ประชาชนได้มาร่วมกิจกรรม การกุศล เพื่อการศึกษาของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.94 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 การซื้อสินค้าของใช้จากสหกรณ์ / ร้านค้าสวัสดิการโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.89 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 การขยายตลาดนัดเมตตาของนักเรียนสู่ชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 การดูแลทำความสะอาดหลังใช้ห้องสุขาโดยนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 การนำของเหลือใช้กับมาทำประโยชน์แก่ตนเอง และครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 ตามลำดับ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือ กิจกรรมการรักษาสาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน เช่น การดูแลรักษาความสะอาด ไม่มีดีเขียนโต๊ะเรียน ฝาผนัง และไม่ทำลายสิ่งของในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.46 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 การเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.33 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพรปราการ เขต 2 พิจารณารายด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	X	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน				
39. การศึกษาค้นคว้า พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระราชดำรัสฯ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	3.96	0.98	มาก	6
40. การร่วมทีมเพื่อนยุวทูตน้อยของโรงเรียน ดำเนินการเผยแพร่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	4.06	0.95	มาก	4
41. การศึกษาค้นคว้าจัดทำโครงการเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	3.90	0.99	มาก	7
42. การฟังและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ และเพลงเทิดพระเกียรติ	4.20	0.95	มาก	2
43. การที่โรงเรียนจัดพิธีการ และกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	4.22	0.82	มาก	1
44. การจัดป้ายนิเทศพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจโครงการหลวงต่าง ๆ ของนักเรียน	3.86	0.89	มาก	9
45. การเขียนไปรษณียบัตร หรือร่วมตั้งปณิธานใจ "ทำความดีถวายในหลวง"	4.17	0.84	มาก	3
46. ปฏิบัติความดีถวายในหลวงตามที่ได้ตั้งปณิธานใจ	4.01	0.88	มาก	5

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	X	S.D.	ระดับ	ลำดับ
47. การอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามแนว พระราชดำรัส	3.87	0.90	มาก	8
48. การติดตามข่าวพระราชกรณียกิจจาก สื่อสารมวลชน	3.96	1.03	มาก	6
รวม	4.02	0.54	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 และเมื่อพิจารณารายข้อ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้น ที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) อยู่ในระดับมาก 10 ข้อ ได้แก่ การที่โรงเรียนจัดพิธีการ และกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ มีค่าเฉลี่ย 4.22 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 การฟังและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ และเพลงเกิดพระเกียรติ มีค่าเฉลี่ย 4.20 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 การเขียนไปรษณียบัตร หรือร่วมตั้งปณิธานใจ "ทำความดีถวายในหลวง" มีค่าเฉลี่ย 4.17 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 การร่วมทีมเพื่อนยุวทูตน้อยของโรงเรียน ดำเนินการเผยแพร่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีค่าเฉลี่ย 4.06 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.95 การปฏิบัติความดีถวายในหลวงตามที่ได้ตั้งปณิธานใจ มีค่าเฉลี่ย 4.01 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 การติดตามข่าวพระราชกรณียกิจจากสื่อสารมวลชน มีค่าเฉลี่ย 3.98 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 การศึกษาค้นคว้าพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระราชดำรัสฯ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีค่าเฉลี่ย 3.96 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 การศึกษาค้นคว้าจัดทำโครงการเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีค่าเฉลี่ย 3.90 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 การอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามแนวพระราชดำรัส มีค่าเฉลี่ย 3.87 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 การจัดป้ายนิเทศ พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจโครงการหลวงต่าง ๆ ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.86 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) จำนวน 571 คน ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 235 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2549 และอรุณ เสนาะคำ (2548 : 55) และปรับปรุงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 48 ข้อ ดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนอนุบาลเอี่ยมสุรีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทพราการ เขต 1 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.94 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามนี้จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 235 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปแจกแจงวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for window Version 12 ได้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพข้อผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติพื้นฐานการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง และส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน และรายกิจกรรม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการเฉลี่ยเป็นรายข้อ รายด้าน ผลการศึกษาได้สรุป และอภิปรายผลดังนี้

สรุปผลการวิจัย

เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สรุปได้ดังนี้

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) รวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน ด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต และด้านการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต

กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมการรักษาความสะอาดของโรงเรียนในกลุ่มสี่ของนักเรียน, การยิ้ม ไหว้ ทักทาย บุคคลที่เข้ามาในโรงเรียน, การกำหนดแนวปฏิบัติข้อตกลง กฎ หรือระเบียบร่วมกันของนักเรียนในห้องเรียน, กิจกรรมการปฏิบัติตามตามระเบียบวินัยของโรงเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี, การนำกระดาษสมุดเหลือใช้ของนักเรียนได้ไปใช้ประโยชน์งานอื่นเสมอ, การเขียนบันทึกความดี เมื่อได้ช่วยเหลือดูแล และแสดงน้ำใจไมตรีแก่น้อง, เพื่อน ฯลฯ, การแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ของใช้อุปกรณ์การเรียนแก่เพื่อนนักเรียน, การประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของนักเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การช่วยเหลือดูแลความสะอาดของนักเรียน แม้จะไม่ใช่น้ำที่เเว

2. ด้านการวางแผนรายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว ชุมชน)

กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ กิจกรรมออมทรัพย์ โดยให้นักเรียนฝากเงินไว้กับธนาคาร, กิจกรรมสัจจะออมทรัพย์ (ออมวันละ 1 บาท), การวางแผนก่อนตัดสินใจเลือกซื้อของ, การใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนใช้เพื่อความจำเป็นอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า, กิจกรรมตลาดนัดเมตตา, กิจกรรมส่งเสริมการประหยัด, การดูแลรักษาซ่อมแซมของใช้ภายในบ้าน, การจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายประจำวันของตน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง

ได้แก่ การเขียนเรียงความส่งเสริมการประหยัดและออมทรัพย์, การทำงานหารรายได้พิเศษของนักเรียน

3. ด้านการอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ การร่วมกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น/ชุมชนของนักเรียน, กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย, การแยกขยะกระดาษขวดพลาสติก ก่อนทิ้งลงภาชนะรองรับของโรงเรียน, การช่วยบำรุงรักษามบุงสวนหย่อมและต้นไม้ในบริเวณโรงเรียนโดยนักเรียน, การจัดสัปดาห์รณรงค์ เพื่อรักษาความสะอาดสาธารณสุขของโรงเรียน, การร่วมกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน, การบันทึกความดีในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และการรักษาสาธารณสุขปฏิบัติประจำวัน, การจัดการสิ่งปฏิกูลการแยกขยะ (ให้มีมูลค่า) ก่อนทิ้งภายในบ้าน, การสำรวจสิ่งแวดล้อมและดูแลสุขภาพอนามัยภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง คือ การร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขของนักเรียน

4. ด้านรู้จักบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน)

กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ การให้ประชาชนได้มาใช้อาคารเรียนและสนามกีฬาของโรงเรียน, การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของต่าง ๆ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยนักเรียนและผู้ปกครอง, การให้ผู้ปกครอง พ่อดี ประชาชนได้มาร่วมกิจกรรมการกุศล เพื่อการศึกษาของโรงเรียน, การซื้อสินค้าของใช้จากสหกรณ์ / ร้านค้าสวัสดิการโรงเรียน, การขยายตลาดนัดเมตตาของนักเรียนสู่ชุมชน, การดูแลทำความสะอาดหลังใช้ห้องสุขาโดยนักเรียน, การนำของเหลือใช้กับมาทำประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว และการจัดกิจกรรมส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมการรักษาสาธารณสุขของโรงเรียน, การเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน

5. ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน

กิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ การที่โรงเรียนจัดพิธีการ และกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์, การฟังและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ และเพลงเทิดพระเกียรติ, การเขียนไปรษณียบัตร หรือร่วมตั้งปณิธานใจ "ทำความดีถวายในหลวง", การร่วมทีมเพื่อนยุวทูตน้อยของโรงเรียน ดำเนินการเผยแพร่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, การปฏิบัติความดีถวายในหลวงตามที่ได้ตั้งปณิธานใจ, การติดตามข่าวพระราชกรณียกิจจากสื่อสารมวลชน, การศึกษาค้นคว้า พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระราชดำรัสของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, การศึกษาค้นคว้าจัดทำโครงการเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, การอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามแนว พระราชดำรัส และการจัดป้าย นิเทศพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจโครงการหลวงต่าง ๆ ของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) มีข้อค้นพบนามอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) พบว่ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑาหวดี วรณวิเศษและคณะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และผลการวิจัยของ อรุณ เสนาะคำ, 2548 : ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นจริง และที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่ก็มีการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนระดับมากทุกข้อ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านวิเคราะห์พระราชดำรัส พระราชกรณียกิจที่แสดงถึงคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน เป็นด้านที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมมากที่สุด ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านนี้ เช่น กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมยุวทูตน้อย กิจกรรมโครงการ กิจกรรมเพลงพระราชนิพนธ์ กิจกรรมตั้งปณิธานใจ และปฏิบัติความดีถวายในหลวง จะเห็นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน ครู อาจารย์ ซึ่งทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ มนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (จินดา สิทธิฤทธิ์, 2523 : อ้างอิงจากมนัส รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2520) การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อส่งเสริมจริยธรรมไว้ว่า กิจกรรมควรมีสภาพที่เหมาะสมกับวัย และสภาพแวดล้อมปฏิบัติกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยครูและผู้ปกครองต้องร่วมมือกัน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมกันปรึกษาหารือกัน มีการยกย่อง ลงโทษ ชมเชย ให้รางวัลควบคู่กันไป และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเฉพาะการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมีความชัดเจนก้าวสู่การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ที่จะขยายผลสู่ครอบครัว และชุมชน โดยนโยบายการสานต่อของโรงเรียน

ร่วมกับชุมชนโดยง่าย อันจะมีผลให้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก้าวสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นมีการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และทางโรงเรียนได้กำหนดแนวปฏิบัติในกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี 2549 อย่างชัดเจน โดยครูทุกคนและนักเรียนเอาใจใส่ต่อการดำเนินงาน รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และชุมชนเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) ในโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะแก่ทางโรงเรียนในการกำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะมีผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาในระดับสูงขึ้นต่อไปอย่างชัดเจนดังนี้

1. จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการแก่ครูทุกคนในโรงเรียน ถึงแนวทางดำเนินการส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องบูรณาการส่งเสริมสู่แนวทางปฏิบัติในทุกสาระการเรียนรู้

2. จัดปรับปรุงหลักสูตรผู้นำนักเรียนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินการพัฒนาแกนนำนักเรียนมุ่งสู่การส่งเสริมกิจกรรมคุณภาพทุกด้าน ทั้งรายบุคคลและภาพรวมกำหนดให้ผู้นำนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมในแต่ละด้านให้พัฒนาในระดับสูงขึ้น

3. ดำเนินวางแผนจัดสร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งจะทำได้สามารถเสริมสร้างแนวทางกิจกรรมการดำเนินชีวิตสู่พอเพียงแก่นักเรียนโดยสมบูรณ์ในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน เพื่อเจาะลึกถึงกิจกรรมที่มีอยู่จริง และกิจกรรมที่ควรจัด เพื่อส่งเสริมแนวทางการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครู/นักเรียน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน เช่น ครู ผู้ปกครอง ชุมชน สิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อจะจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรจะเน้นหรือต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านใดเป็นพิเศษ

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างเป็นต้นแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2539). **คู่มือพัฒนาจริยศึกษา**. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **พฤติกรรมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- อัครลำเนา. _____ . (2546). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : กรมฯ. อัครลำเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549)**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- _____ . (2546). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กิริติ ศรีวิเชียร. (2524). **การจัดจริยศึกษาในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- _____ . (2548). **เอกสารประกอบการสอนวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อัครลำเนา.
- กำแหง จิตตะมาก. (2548). “การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาอ่างทอง”. **วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา) : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา**.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2541). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นวินัยและประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- คุณ โทจันทร์. (2545). **พุทธศาสนากับสังคม และวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- งามนิตย์ สิริพงษ์. (2547). “การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนของครูโรงเรียนพระวิสุทธิวงศ์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา) : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.
- จิตรา ทองเกิด. (2542, กุมภาพันธ์). **กิจกรรมที่จัดในโรงเรียน**, วิชาการ. 2(3) : 27 – 30.
- จินดา สิทธิฤทธิ์. (2523, ธันวาคม). **พัฒนาการทางด้านจริยธรรมและการปลูกฝังจริยธรรมในสถานศึกษา**, มิตรครู. 16(23) : 14 – 16.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ. (2549). **ประมวลพระบรมราชาโชวาทและพระราชดำรัส**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiency.economy.org>

- จุฑาหวดี วรรณวิเศษ และคณะ. (2542). "สภาพการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก". การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฉลอง มาปรีดา. (2537). คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชอบ เอี่ยมประสงค์. (2544). "สภาพและปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฐิติพรรณ กษมาพันธ์. (2543). "คุณลักษณะทางจริยธรรมทางอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา". วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยรัตน์ เตชะไตรศักดิ์. (2544, 11 กุมภาพันธ์). พ่อแม่ควรรู้จักนิสัยของลูกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน, มติชน. หน้า 4.
- ดวงเดือน เทศวานิช. (2533). หลักสูตรและการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยา และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. (2524). จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิศนา แรมมณี. (2541). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไทยรัฐ. เขียร์พระสอนศีลธรรม. (2548, 19 เมษายน) หน้า 3.
- ธีรรัตน์ กิจจาร์ภัก. (2542). คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นริศรา ริชาร์ดสัน. (2546). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดธาตุทอง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิวัตต์ น้อยมณี. (2549). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษา. (2549, 14 ธันวาคม) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ศูนย์สมุทรศึกษาคม.
- บุญมี แพนแก้ว. (2541). จริยธรรมกับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.

- เบญจมาศ เขี่ยมอ้อม. (2543). "การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน". วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.
- ปณัฏฐา ศรเดช. (2544). "การศึกษามลการสอนการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยสอดแทรกคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6". วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภา อยู่สืบเชื้อ. (2544, 14 มิถุนายน). กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. มติชน. หน้า 5.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2543). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราชญา กล้ามัจจุ. (2544). คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : เบลโล่การพิมพ์.
- ปรียานุช พิบูลสรวุช. (2549). หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 2549. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>
- แผนกลยุทธ์โรงเรียนเคหะบางพลี. (2545 – 2549). โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.). สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
- แผนปฏิบัติการโรงเรียนเคหะบางพลี. (2549). ประวัติโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.). สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546). กรุงเทพฯ : นานมี.
- พญงค์ดี จันทอรุณทร์. (2541). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในระบบการศึกษาไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พรพิพัฒน์ เพิ่มผล. (2549). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ศูนย์สมุทรพิทยาคม.
- พระเทพวิสุทธิโมลี. (2529). แนวแนวจริยธรรม. กรุงเทพฯ : ชุมนุมส่งเสริมการศึกษา.
- พระธรรมปิฎก. (2543). ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

- พระมหาวิบูลย์ สิริภัสสโรทัย. (2545). "การส่งเสริมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนในสถาน
สงเคราะห์เด็ก". ปรินิพนธ์ กศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2535). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พีระพงษ์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2541). "การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง
จังหวัดบุรีรัมย์". วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2542). ความรู้คู่คุณธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ภัททิยา กฤษณะพันธุ์. (2540). "ผลของการใช้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่มีต่อการลด
พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย". วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- วีรวรรณ ชินตระกูล. (2540). การศึกษากระบวนการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง.
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ. (2539). หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังจริยธรรม. วิทยานิพนธ์ : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร. (2546). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับปัญหาเศรษฐกิจของ
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว.
- วีระวัฒน์ ศรีจำรัส. (2546). "พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนของฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขตการศึกษา 4 จังหวัด
ฉะเชิงเทรา". วิทยานิพนธ์ กศ.บ. (หลักสูตรและการสอน). วิทยานิพนธ์ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สมเกียรติ ทานอก. (2539). "การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน
ประถมศึกษา". วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). **หลักสูตรตามรอยพระยุคลบาท**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ด้านสุธากาการพิมพ์.
- สาคร คุณชื่น. (2543). "การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการนำภูมิปัญญา
ท้องถิ่นมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด
สมุทรสงคราม". วิทยานิพนธ์ คม. (หลักสูตรและการสอน). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **การเรียนรู้สู่ทักษะชีวิต**. กรุงเทพฯ :
สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549, 10 พฤศจิกายน). **หลักสูตรเศรษฐกิจ
พอเพียง, มติชน**. หน้า 11.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน. อัดสำเนา.
- _____. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- _____. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2549)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). **ชุดส่งเสริมค่านิยม**.
กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). **รายงานการศึกษาวิจัยการศึกษารูปแบบ
และวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. (2533). **คู่มือการพัฒนาคุณธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). **มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้
และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อประเมินคุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2549**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ. อัดสำเนา.
- สีปพนนท์ เกตุทัต และคณะ. (2542). **ความฝันของแผ่นดิน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ตะวันออก.
- สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ. (2542, ตุลาคม – พฤศจิกายน). **พระบรมราโชวาท, ข้าราชการครู**.
1 : 2.
- สุทิศ จันทบุต. (2543). "การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา".
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.

- สุพล วังสินธุ์. (2534, ตุลาคม – พฤศจิกายน). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม, *สารพัฒนาหลักสูตร*. 11(6) : 19.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2526, เมษายน – มิถุนายน). การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา, *ครูศาสตร์*. 11(2) : 47.
- อัญชลี เครือคำขาว. (2540). "การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคล โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ". วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อารมณีน จนวนจิตร และวัชรีย์ บุรณสิงห์. (2542). *จริยธรรมและภาวะผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณ เสนาะคำ. (2548). "การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริงและที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง". วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา) : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- Anderson, H.M. (1982). "Self Instruction as a Method of Preparing Elementary School Social Studies Teacher Trainees Apply an Inductive Teaching Mode," *Dissertation Abstracts International*. 42(11) : 4795 – A.
- Brown, Roger. (1965). *Social Psychology*. New York : Free Press.
- Dewey, John. (1975). *Moral Principles in Education*. London. Fever & Simons.
- Edward, A.L. (1984). *Techniques of Attitude Scale Construction*. Englewood Cliffs : Prentice – Hall.
- Good, G.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3 rd ed. New York : McGraw – Hill.
- Gordon, L.J., and W.F. Breivogel. (1976). *Building Effective Kbm – School Relationships*. Boston : Allyn and Bascon.
- Kohlberg, L. W. (1976). "Moral Stages and Moralization : The Cognitive developmental approach," in Lickora (ed.). *Moral Development and Behavior : Theory, Research and Social Issues*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

- Kohlberg, L. and W.Phillip. (1973). "Understanding the Hidden Curriculum," **Annual Edition in Education**. Guilford : The Dushkin Publishing Group.
- Krejcie, R.A. and D.W.Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," **Educational and Psychological Measurement**. 30 : 607 – 608.
- Lee, John R. (1992). **Teaching Social Studies in The Elementary School**. New York : Free press.
- Mc. Knight, Tami Jo. (1997). **Staff Training on Choice Availability and Its Effect on Adaptive and Maladaptive Behavior in Persons with Developmental Disabilities in Group Home Setting**. Master thesis, Ph.D.Las Vegas : Michigan University. Photocopies.
- Piaget, Jean. (1962). **The Moral Judgement of Child**. New York : Collier Book.
- Thorndike, E.L. and Clarence L. Barnhart. (1957). **High School Dictionary**. Chicago : Scott Foresman.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย

1. รศ.ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์ภาควิชาแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.ชิตชัย สนั่นเลี้ยง อาจารย์โปรแกรมวิชาสาขาบริหารการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3. นางสาวทัศนีย์ เขี่ยมผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.)

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

เรื่อง ขอบ้างรายชื่ออาจารย์ที่อ่านภาคินพนธ์และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ท่านคณบดีคณะครุศาสตร์

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นางสาวนิรมล ตูจินดา เป็นนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา รหัสประจำตัวนักศึกษา 4963104095 กำลังทำภาคินพนธ์ เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 จึงขอ้างรายชื่ออาจารย์ที่อ่านภาคินพนธ์และได้ทำการแก้ไขปรับปรุง จำนวน 4 ครั้ง ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

1. ดร.นิวัติ น้อยมณี
2. อาจารย์นงลักษณ์ เรือนทอง
3. รองศาสตราจารย์มณี เหมทานนท์

ขอแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการอ่านเครื่องมือ ดังมีรายชื่อดังนี้

1. รศ.ชูชีพ อ่อนโคกสูง ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.จิตชัย สนั่นเสียง ตำแหน่ง อาจารย์โปรแกรมวิชาสาขาบริหารการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3. นางสาวทัศนีย์ เอี่ยมผ่อง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)
จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวนิรมล ตูจินดา)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ที่ ศธ 0564.06/81

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

16 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รศ.ชูชีพ อ่อนโคกสูง รองศาสตราจารย์ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวนิรมล ตูจินดา.....นักศึกษาระดับปริญญาโท
สาขาบริหารการศึกษา.....ได้เสนอภาคานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ ความสามารถ จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้แก่ศึกษาดังกล่าว
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5000

โทรสาร 0-2472-5712

ที่ ศธ 0564.06/81

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

16 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.จิตชัย สนั่นเสียง อาจารย์โปรแกรมวิชาสาขาบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวนิรมล ตูจินดา.....นักศึกษาระดับปริญญาโท
สาขาบริหารการศึกษา.....ได้เสนอภาคนิพนธ์
เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ ความสามารถ จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้แก่ นักศึกษาดังกล่าว
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพัฒน์ พิมล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5000

โทรสาร 0-2472-5712

ที่ ศธ 0564.06/81

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

16 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวทัศนีย์ เอี่ยมผ่อง ผู้อำนวยการโรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวนิรมล ตูจินดา.....นักศึกษาระดับปริญญาโท
สาขาบริหารการศึกษา.....ได้เสนอภาคนิพนธ์
เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ ความสามารถ จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้แก่ศึกษาดังกล่าว
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เพิ่มผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5000

โทรสาร 0-2472-5712

ที่ ศธ 0564.06/81

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

15 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเอี่ยมสุรีย์ (อนุบาลเมืองสมุทรปราการ)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวนิรมล ตูจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้ทำ
ภาคนิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี
(10 ปี สปช.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2" ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการหา
คุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)
ที่อยู่ในสถานศึกษาของท่าน จำนวน 30 คน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว โดย
ผู้ทำวิจัยจะประสานงานในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 22 – 24 มกราคม 2550 จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยตามสิ่งที่ส่งมาด้วยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพิพัฒน์ เทียมผล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

คณะครุศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2473-7000 ต่อ 5000

โทรสาร 0-2472-5712

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมนำความรู้
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปข.)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรม

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐

1. ผู้ตอบแบบสำรวจตนเองเป็นนักเรียน ☐ ชาย ☐ หญิง
2. กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ☐ ป.4 ☐ ป.5 ☐ ป.6
3. อายุ ☐ น้อยกว่า 10 ปี ☐ 10 ปี ☐ 11 ปี
☐ 12 ปี ☐ มากกว่า 12 ปี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความที่แสดงถึงการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ที่โรงเรียนจัดขึ้น
แล้วพิจารณาว่าโรงเรียนจัดกิจกรรมนั้นในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของนักเรียน
 - ระดับ 5 หมายถึง นักเรียนเห็นว่าการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
 - ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนเห็นว่าการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก
 - ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนเห็นว่าการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง
 - ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนเห็นว่าการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย
 - ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนเห็นว่าการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

การตอบแบบสอบถาม และการแปลผล

	กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	ระดับการจัดกิจกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
0	การปฏิบัติกิจกรรมการรักษาความสะอาดของ โรงเรียนในกลุ่มสี่ของนักเรียน		✓			

จากตัวอย่างแสดงว่า นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติกิจกรรมการรักษาความสะอาดมากหรือ
บ่อยครั้ง

- จบตัวอย่าง -

	กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	ระดับการจัดกิจกรรม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	การใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิต การกำหนดแนวปฏิบัติข้อตกลง กฎ หรือระเบียบ ร่วมกันของนักเรียนในห้องเรียน					
2	การปฏิบัติกิจกรรมการรักษาความสะอาดของ โรงเรียนในกลุ่มสี่ของนักเรียน					
3	การแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ของใช้ อุปกรณ์การเรียนแก่ เพื่อนนักเรียน					
4	การนำกระดาษสมุดเหลือใช้ของนักเรียนได้ไปใช้ ประโยชน์งานอื่นเสมอ					
5	การเขียนบันทึกความดี เมื่อได้ช่วยเหลือดูแล และ แสดงน้ำใจไมตรีแก่น้อง , เพื่อน ฯลฯ					
6	การช่วยเหลือดูแลความสะอาดของนักเรียน แม้จะ ไม่ใช่หน้าที่เรา					

	กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	ระดับการจัดกิจกรรม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
7	การประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของนักเรียน					
8	กิจกรรมการปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของโรงเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี					
9	การยิ้ม โห่ ทักทาย บุคคลที่เข้ามาในโรงเรียน					
10	การวางแผน รายจ่าย รายได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง , ครอบครัว , ชุมชน) การวางแผนก่อนตัดสินใจเลือกซื้อของ เช่น อุปกรณ์การเรียน ของเล่น					
11	กิจกรรมสัจจะออมทรัพย์ (ออมวันละ 1 บาท) โดยนักเรียนเก็บเงินไว้กับตนเอง					
12	กิจกรรมตลาดนัดเมตตา ให้นักเรียนนำสิ่งที่มีอยู่และไม่ได้ใช้ประโยชน์ที่บ้าน นำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายด้วยราคاب้านน้ำใจแก่เพื่อน ๆ					
13	วัสดุอุปกรณ์การเรียนใช้เพื่อความจำเป็นอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า					
14	การจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายประจำวันของตน เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปอย่างรอบคอบ					
15	การเขียนเรียงความส่งเสริมการประหยัด และออมทรัพย์ เพื่ออนาคตที่ดี					
16	กิจกรรมออมทรัพย์ โดยให้นักเรียนฝากเงินไว้กับธนาคาร					
17	กิจกรรมส่งเสริมการประหยัด เช่น การไม่แฉะซื้อของตามทางก่อนเดินถึงโรงเรียน					
18	การทำงานหารายได้พิเศษของนักเรียน					
19	การดูแลรักษาซ่อมแซมของใช้ภายในบ้าน					

	กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	ระดับการจัดกิจกรรม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
20	การอนุรักษ์ และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การสำรวจสิ่งแวดล้อมและดูแลสาธารณสมบัติ ภายในโรงเรียน					
21	การร่วมกันอภิปรายถึงวิธีการบำรุงรักษาสีงแวดล้อม และสาธารณสมบัติของนักเรียน					
22	การบันทึกความดีในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และการรักษาสาธารณสมบัติประจำวัน					
23	การช่วยบำรุงรักษา บำรุงสวนหย่อมและต้นไม้ใน บริเวณโรงเรียนโดยนักเรียน					
24	การจัดสัปดาห์รณรงค์ เพื่อรักษาความสะอาด สาธารณสมบัติของโรงเรียน					
25	การร่วมกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคมและชุมชน					
26	การแยกขยะกระดาษ / ขวดพลาสติก ก่อนทิ้งลง ภาชนะรองรับของโรงเรียน					
27	การจัดการสิ่งปฏิกูล การแยกขยะ (ให้มีมูลค่า) ก่อน ทิ้งภายในบ้าน					
28	กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย เช่น มารยาท การแต่งกาย การใช้ภาษาไทย เหมาะสมที่ นักเรียนจะนำมาเป็นแบบอย่างได้					
29	การร่วมกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น / ชุมชน ของ นักเรียน					

	กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	ระดับการจัดกิจกรรม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
30	รู้จักการบริหารจัดการทรัพยากร ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน) การเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน					
31	การซื้อสินค้าของใช้จากสหกรณ์ / ร้านค้าสวัสดิการโรงเรียน					
32	การนำของเหลือใช้กับมาทำประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว					
33	การขยายตลาดนัดเมตตาของนักเรียนสู่ชุมชน					
34	การดูแลทำความสะอาดหลังใช้ห้องสุขาโดยนักเรียน					
35	การร่วมบริจาคเงินและสิ่งของต่าง ๆ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยนักเรียนและผู้ปกครอง					
36	การให้ประชาชนได้มาใช้อาคารเรียนและสนามกีฬาของโรงเรียน					
37	การให้ผู้ปกครอง , พ่อค้า ประชาชนได้มาร่วมกิจกรรมการกุศล เพื่อการศึกษาของโรงเรียน					
38	กิจกรรมการรักษาสาธารณสุขของโรงเรียน เช่น การดูแลรักษาความสะอาด ไม่ขีดเขียนโต๊ะเรียน ฝาผนัง และไม่ทำลายสิ่งของในโรงเรียน					
39	วิเคราะห์พระราชดำรัส / พระราชกรณียกิจ ที่แสดงถึงคุณธรรม ด้านต่าง ๆ มาเป็นแนวปฏิบัติแห่งตน การศึกษาค้นคว้า พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระราชดำรัสฯ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว					

	กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงชั้นที่ 2	ระดับการจัดกิจกรรม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
40	การร่วมทีมเพื่อนยุวทูตน้อยของโรงเรียน ดำเนินการ เผยแพร่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว					
41	การศึกษาค้นคว้าจัดทำโครงการเกี่ยวกับ พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว					
42	การฟังและขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์และเพลง เทิดพระเกียรติ					
43	การที่โรงเรียนจัดพิธีการ และกิจกรรมวันสำคัญ เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์					
44	การจัดป้ายนิเทศพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ โครงการหลวงต่าง ๆ ของนักเรียน					
45	การเขียนโปรชเนียบัตร หรือร่วมตั้งปณิธานใจ “ทำความดีถวายในหลวง”					
46	ปฏิบัติความดีถวายในหลวงตามที่ได้ตั้งปณิธานใจ					
47	การอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามแนว พระราชดำรัส					
48	การติดตามข่าวพระราชกรณียกิจจากสื่อสารมวลชน					

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนิรมล ตูจินดา
วัน เดือน ปีเกิด	12 มีนาคม 2502
สถานที่เกิด	60/2 ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	460/17 ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ.2 , ครูหัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเคหะบางพลี (10 ปี สปช.) ตำบลบางเสาธง กิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
ประวัติการศึกษา	
2506 – 2507	ระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนศรีวิทยาปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2508 – 2514	ระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนศรีวิทยาปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2515 – 2517	ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
2518 – 2519	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร
2520 – 2523	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
2548	ประกาศนียบัตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร